

ARBETAR MAKT

10/76 Årg 5

3 kr



1. Nej, låt dig ej förhårdna
i denna hårda tid.

Dom alltför hårda brister
dom alltför styva mister
:|| sin vassa udd därvid ||:

2. Nej, låt dig ej förbittras
i denna bittra tid

för grämseln den bygger
en gäster omkärning dig
:|| och makten klarar sig ||:

3. Nej, låt dig ej förskräckas
i denna skräckens tid.

Dom hoppas ju på detta
att innan kampen börjat
:|| vi gett oss utan strid. ||:

4. Nej, låt dig ej förbrukas
men bruka väl din tid.

Nej, låt dig aldrig kuvas
du stöder oss, vi stöder dig
:|| vi ger varandra liv. ||:

5. Vi låter oss ej tystas
i denna tysta tid

en dag ska marken grönska
då stå vi alla starka
:|| då är den här vår tid. ||:

UPPMUNTRAN

Text (o musik) av
WOLF BIERMANN
(övers. P-O Engquist o
Caj Lundgren)

ur innehållet

Pekpinnar i avtalsrörelsen s 3

VARNING för Milton Friedman s 5

Om Kungstorgsockupationen s 6

KINA - Drakens år s 8

Framtiden för pappers-

och massaarbetare

s 9

DEBATT om Albanien s 10

Varför en glesare utgivning?

Förbundet Arbetarmakts 6:e kongress innebar en rad förändringar för tidningen *Arbetarmakt*. Bl.a. flyttas redaktionen för andra gången, nu till Göteborg. Principen om arbetsrotation försöker vi tillämpa redan idag...

"Gamla" *Arbetarmakt* utkom med 12 nr per år. Kongressen beslutade skära ner antalet nummer till hälften. Dessutom ska tidskriften *Rådmakt* uppgå i *Arbetarmakt*.

Vanudå?! Står Förbundet Arbetarmakt med ena foten i graven? Klarar ni inte ens av 12 nummer om året av en blaska?

Ta't lugnt. Vi klarar 12 nummer. Säkert 24 också. Men frågan står: *Vad skall vi syssla med? Vad är meningsfull aktivitet egentligen?*

Den här tidningen började komma ut våren-sommaren 1972. Förbundet Arbetarmakt och dess föregångare Rådssocialistiska Arbetsgrupperna tog sina första stapplande steg ungefär vid samma tidpunkt. Både tidningen och organisationen bakom har alltså varit i elden i fyra och ett halvt år. Men fortfarande finns det oerhört mycket brister (eller rättare sagt, saker som borde ha utvecklats mycket mer) i vår politiska linje. Det handlar inte så mycket om att "snickra ihop" ståndpunkter i en massa frågor därför att man "ska" ha dom, utan mera att sammanställa och systematisera värderingar och idéer som vi faktiskt redan har.

Bortsett från Förbundet Kommunist (som inte visar någon större vilja att gå till botten med sin teoretiska förvirring) är vi helt ensamma inom svensk "vänster" i vår avsaknad av direkta historiska förebilder och utländska "storebröder".

Medan maoister och trotskister tidvis haft större nytta av goda översättare än av goda hjärnor, har vi och Förbundet Kommunist i främsta hand varit hänvisade till egna resurser i utvecklandet av våra respektive idésystem.

Av denna anledning borde vi redan från början ha lagt ner mera energi på att utmejsla våra idéer och teorier än övriga grupper. Men det gjorde vi inte. Tvärtom gick vi på i ullstrumporna redan från början med tidningar, deltagande i solidaritetsorganisationer m.m. Kort sagt: Vi agerade som ett "färdigt" vänsterförbund fast vi långt ifrån var det. Och inte är det än.

Nå, vad har detta med tidningen att göra? Jo, för att utveckla en politik på en mängd frågor där vi idag endast har fragment av en politik, beslöt vi på den 6:e kongressen att tillsätta en rad projektgrupper, vilka tilldelas varsitt arbetsområde som behöver penetreras närmare. Nu är projektgruppernas uppgifter inte bara begränsade till studier och "teoribildande". Men till en icke föraktlig del kommer det att handla om just detta.

Allt detta kräver naturligtvis tid. Och om det skall bli riktigt gjort, måste tiden tas från någon annan aktivitet. Vi måste helt enkelt prioritera. Har du främst kommit i kontakt med oss genom våra tidningar, ja då kan vi bara säga tyvärr, du kommer inte att få höra av oss så mycket i fortsättningen. Men detta sker ändå till syvende och sist därför att det som står i tidningen skall bli bättre...

Arbetarmakt och *Rådmakt* blir alltså de främsta offren för denna omprioritering. Men det innebär inte att vi tänker göra *Arbetarmakt* med vänster hand i fortsättningen, bara slänga ut ett nummer helt pliktskyldigast då och då. Vi kommer att jobba med tidningen. Jobba för att göra språket begripligt och sammanhangen klarare. Försöka åstadkomma en bra avvägning mellan t.ex. internationellt och inhemskt material. Men det är svårt, tusan så svårt. Det beror bl.a. på vilka artiklar vi får in. Detta numret, t ex, har en klar övervikt åt det internationella hållet. En så'n sak skall vi försöka rätta till i nästa nummer.

Tills dess: Ha det så bra och läs inte bara, kom med synpunkter också! Eller varför inte, skriv själv!

TA KONTAKT:

Tycker du att Förbundet Arbetarmakt har justa ideer om saker och ting. Bra! Men för att vi ska kunna utvecklas både kvalitativt och kvantitativt krävs din medverkan. Omsätt ideerna i praktiken!

TAG KONTAKT MED FÖRBUNDET ARBETARMAKT:

STOCKHOLM: FÖRBUNDET ARBETARMAKT

Box 49 035, 100 28 STOCKHOLM

JÖNKÖPING: FÖRBUNDET ARBETARMAKT

Box 154, 551 02 JÖNKÖPING

GÖTEBORG: FÖRBUNDET ARBETARMAKT

Box 31 102, 400 32 GÖTEBORG

Redaktionens nya adress:

Tidningen ArbetarMakt
Box 31 102
400 32 Göteborg 31

Vi noterar att...

den nya arméchefen Nils Sköld äntligen lyckats hitta några pålitliga försvarsvänner. I tidningen *Expressen* myser vår nye general när han besvarar journalistens fråga: "Ska en nyväckt försvarsvilja komma från yttersta vänstern?" - "Alla vill nog ha ett starkt försvar. Men det har skett en påtaglig förändring hos exempelvis Sveriges kommunistiska parti

'med dess oro för de konservativa supermakterna'. I detta läge finns det två frågor; Vem har lurat i *Expressen* att SKP tillhör yttersta vänstern? Och Arme-Nisse skulle vi vilja fråga: Vad menar du med alla? SKP och Kapten Bohman kanske...

inte bara Nils Sköld vet vem som är fiende och vem som är vän. I det nyligen avslöjade dokumentet om hur militären ska kontrollera och bekämpa den värnplikliga rörelsen får SKP ännu en klapp på axeln. I dokumentet kan utredarna knappt dölja sin för-tjusning över uppkomsten av de "gula" försvarsvännerna. SKP ska vara glada över att man hittills endast räknat ihop dem med den gula färgen. Det finns ju andra färger i registret. Blått och brunt t ex...

den sovjetiska löneexperten P Bunich anser att löneutjämning är en styggelse. Vidare sjunker lönerna tillräck-

ligt snabbt för de arbetare som pres- terar för lite. Liknande tankegångar framfördes samtidigt i fackförenings- tidningen TRUD. TRUD menar att det är nödvändigt att stimulera arbetarna till höjda prestationer med hjälp av materiella lockelser. "Annars ökar inte företagets vinster tillräckligt". Vi är förstas inte riktigt säkra på att det var en expert från det socialistiska Sovjet och inte en av SAF:s direktörer som uttalat sig, men vi lovar att lämna besked till nästa nummer av AM, efter att ha frågat Ny Dag...

val har hållits i Tjeckoslovakien och Tyska Demokratiska Republiken, DDR. I DDR erhöill Kommunistpartiet 99,86% av rösterna. Motkandidaten lyckades endast skrapa ihop 1 promille. I Tjeckoslovakien var uppslutningen kring kommunistpartiet ännu större.

Dess listor samlade inte mindre än 99,97. Någon opposition fanns inte så väljarna hade ett lätt val. Enligt den tjeckoslovakiska nyhetsbyrån CTK föregicks valet "i en helt demokratisk atmosfär".

Ibland suddas ordens innebörd ut. Demokrati, val, kommunistisk, opposition osv. Klingar falskt, eller hur Herr Werner?

huvudavtalet angående miljön på arbetsplatserna som slöts i våras mellan SAF, LO och PTK, nu har följts av det första branschavtalet. Det gäller namn- och massaindustrin. Rappert anser att avtalet är en stor seger för arbetarna, eftersom det ger dessa majoritet i skyddskommittéerna. Men det finns en liten hake: om skyddsåtgärderna kräver ekonomiska åtaganden ger detta företaget veto- rätt. Hur var det nu LO brukade säga: Lagen står på vår sida...

Vad vill Förbundet Arbetarmakt?

Förbundet Arbetarmakt kämpar för det kommunistiska, klasslösa samhället. Vägen dit går över det socialistiska samhället.

Vi kan skönja hur ett framtida socialistiskt samhälle skulle kunna gestalta sig, om vi studerar den organisation som ständigt har återkommit i arbetarklassens kamp, de i revolutionära situationer uppkomna arbetarråd.

Alltifrån sovjeterna i Ryssland 1905 och 1917-18 - över råden i Spanien 1936 och Ungern 1956 - till kommittéerna i Portugal 1975, har rådsformen visat sig vara arbetarklassens självklara organisering.

Rådsrörelsen saknar alltså ingalunda historia, men den har förtigits, beljugits och bekämpats av borgare, stalinister och maoister. Somliga leninister erkänner rådets betydelse, men ser i dem endast en stödorganisation till staten och partiet, och inte som *socialismens kärna*: den organisationsform som kastar alla hierarkiska och från proletariatet skilda makter över ända.

Det socialistiska samhället innebär att arbetarklassen utövar den direkta kontrollen över produktionen och samhället. Det kan endast ske genom att det på basplanet (arbetsplatser, bostadsområden etc) bildas råd och att dessa centraliseras till regionala och centrala församlingar. Makten ligger hela tiden hos de lokala råden genom att en delegat alltid är ansvarig inför den församling hon/han är utsedd av. För att undvika "proffsrepresentanter" tidsbegränsas delegatperioden, delegaterna är omedelbart avstötbara och har inga privilegier. Självklart varvas manuellt och intellektuellt arbete (arbetsrotation). En planekonomi upprättas, vilken styrs av råden.

Vi framhåller att socialismen kräver en total revolution, som griper in i livets alla områden. Gränsen mellan arbete och fritid suddas ut, begrepp som "kultur" och "politik" blir en naturlig del av all mänsklig aktivitet, arbetsdelningen bekämpas



och verkställande av besluten upphör. Förhållandet man - kvinna - barn befrias från de förtrycksmekanismer som återfinns i bl a kärnfamiljen. Nya boende- och samlevnadsformer kommer att kunna utvecklas.

Finns det då något exempel på ett socialistiskt land? Nej, tyvärr. I de länder som kallar sig socialistiska råder istället för kapitalism ett nytt produktionsätt, statsbyråkrati. Där ligger den beslutande makten hos en byråkrati, organiserad i det "kommunistiska" partiet. Denna byråkratklass upprättar en planekonomi i enlighet med sina egna intressen. Statsbyråkratin kan lika lite som kapitalismen reformeras bort, och det pågår ständigt en klasskamp i dessa länder, vi har sett exempel på detta i bl a Polen 1970-71 och Shanghai 1968.

För att genomföra den socialistiska revolutionen, såväl i öst som i väst, krävs det att arbetarklassen är organiserad och förberedd, medveten om

sin historiska uppgift att störta kapitalismen och upprätta socialismen. Det kommer dock alltid att finnas arbetare som är mer medvetna än andra, de som går i spetsen i kampen. Det är också nödvändigt att dessa "avangardet", organiserar sig. Genom att vara en del av klassen, känna dess historiska erfarenheter och tillämpa den revolutionära teorin, marxismen, kan avantgardet göra analyser av den aktuella situationen som möjliggör ett effektivt ingripande i klasskampen. Denna organisering måste innebära något helt annat än det leninistiska partiet. Den leninistiska partiteorin betraktar förhållandet mellan teori och klasskamp, mellan medvetande och vara, som ett episodiskt förhållande. Den betraktar teorins framväxt oberoende av klasskampens vågor. Teorin blir därför en angelägenhet för Partiet. Leninisterna menar att arbetarna inte på egen hand kan uppnå ett socialistiskt medvetande, utan att Partiet måste tillföra detta. På detta sätt kan man rättfär-

diga sin egen ställning utanför klassen och räkna sig som en institutionelliserad maktfaktor i det "socialistiska" samhället.

Istället för ett förlitande på Partiet framhåller Förbundet Arbetarmakt den hos arbetarklassen nödvändiga självständigheten, såväl i förhållande till den borgerliga staten, den reformistiska rörelsen och fackföreningarna, som till mer eller mindre revolutionära organisationer. Denna självständiga organisering tar sig idag uttryck i bl a stormöten och strejkkommittéer.

Vi arbetar idag för att sammanluta de mest medvetna och aktiva arbetarna i sk arbetsplatskommittéer. Dessa kan vara alltifrån en löst sammansatt "kompisgrupp", en studiecirkel, en grupp kring en tidning, till en fast och organiserad grupp med en politisk plattform.

Fackföreningarna är inom-kapitalistiska organisationer, de är en organisering för försäljning av varan arbetskraft. De upprätthåller avståndet mellan ledare och ledda. Varje revolutionär situation har visat att fackföreningarna spelar en kontrarevolutionär roll. Genom att de förutsätter en motpart - kapitalisten - hindrar de automatiskt utvecklingen av såväl det revolutionära medvetandet som organiseringen. Därför är det felaktigt och omöjligt att försöka erövra fackföreningarna för en revolutionär politik.

Förbundet Arbetarmakt anser att det idag inte existerar någon konsekvent revolutionär organisation, och har därför tagit till vår uppgift att bidra till skapandet av en sådan. För oss innebär det tre huvuduppgifter: 1. att framhålla att socialismen innebär arbetarmakt och inte partimakt. 2. att framhålla den för socialismen nödvändiga självständigheten hos arbetarklassen. 3. att framhålla att socialismen kräver en total revolution.

ARBETARKLASSENS FRIGÖRELSE MÅSTE VARA DESS EGET VERK!

Arbetarmakt

utges av Förbundet Arbetarmakt
Årgång 5, nummer 10 1976 (44)

Adress: Tidningen ARBETARMAKT
Box 31 102
400 32 Göteborg 31
Telefon: 031/423098

Prenumeration för 12 nummer:
Vanlig prenumeration 40:-
Stödprenumeration 60:-
Kampprenumeration 100:-

Prenumeration för 6 nummer: 25:-

Postgiro vid prenumeration: 38 13 00-3
Postgiro vid redovisning, ombuds-försäljning: 20 21 02-0
Postgiro vid beställning av tidigare nummer: 20 75 76-0

Postgiro till STÖDFONDEN: 23 71 77-1

Ansvarig utgivare: Håkan Forshult

Detta nummer presslagt den 30 november
Manuskript och illustrationer till nästa nummer skall vara redaktionen tillhanda senast den 19 januari.

Eftertryck medges endast med angivande av källan.

ISSN 0345 - 0325

Tryck: Tryckerigruppen i Göteborg
Göteborg november 1976

PEKPINNAR I AVTALS RÖRELSEN

Vår svenska ekonomi har slutligen drabbats av den kris inom kapitalismen som utomlands varit verklighet i årtal. Det handlar inte längre om problem i samband med "strukturrationaliseringar", om man ska få jobba kvar i det yrke och på den ort där man rotat sig. Det handlar om de fortsatta möjligheterna till arbete överhuvudtaget.

Förut var det den ständigt krisartade textilindustrin som brukade vara på tapeten, nu gäller det själva ryggraden i den svenska industrin. Varvsindustrin har gått i kvav och det svenska stålet biter inte längre. Samtidigt hörs larmsignaler från Volvo och från pappers- och massaindustrin.

Med den borgerliga valsegern i ryggen går SAF (Svenska Arbetstgi-vare Föreningen) till attack genom sin klantigaste men kanske uppriktigaste företrädare, herr Kurt Nicolin. Våra svenska arbets"givare", ni vet dom som "skapar sysselsättning" åt oss stackare som annars hade varit helt lamslagna av passivitet, önskar kompensera bortfallet av sysselsättning för en del av oss genom att backa på dom som fortfarande har jobb ytterligare fem timmar i veckan. Vidare ämnar man förbättra vårt hälsotillstånd ("Sjukfrånvaron är för hög") genom att utöka antalet karendagar, samt påskynda avkristningen genom att avskaffa några helgdagar. Årkebiskopen har visat stor förståelse i ett uttalande, vari han förklarar att han "inte kommer att betrakta frågan om helgdagarnas vara eller icke vara som en salighetsfråga". Kanske gör han detta mot bakgrund av att SAF:s utspel på en annan punkt främjar ett fromt och ödmjukt sinne: Den krassa materialism som städse kännetecknat den svenska arbetarklassen, skall nu vändas till ett intresse för Livets Högre Värden genom införandet av lönestopp.

Detta är alltså de huvudfaktorer vi står inför i årets avtalsrörelse: EKONOMISK KRIS och ARBETSKÖPAR-OFFENSIV.

INFLATIONEN

SAF har under en längre tid drivit en massiv kampanj, i syfte att påvisa att det är våra lönekrav som skapar inflationen. Ett av deras recept har varit en öppen statlig inkomstpolitik, vilket innebär att staten, tillsammans med fackföreningsrörelsens och arbetsköparnas toppmän, gör upp om löneutrymmets storlek. Ett förfarande som starkt påminner om hur lönerna fastställs i fascistiska stater. Det kommer inte tillrätta med inflationens orsaker, det är bara ett försök att stävja arbetarnas ansträngningar att kompensera sig för inflationen.

Vilka är då orsakerna? Låt oss bara peka på ett par faktorer: monopoliseringen och den därmed följande pris-sättningen, spekulativen i mark och valuta, den internationella återverkan på svensk ekonomi. *Arbetarnas lönekrav är alltså ett svar på redan utförda handlingar hos kapitalet.*

Eftersom kapitalet försöker kompensera sig för höjda kostnader genom ännu högre priser och hyror, måste kampen föras på ett bredare plan och vrida in i samhällets alla sektorer. Till slut blir alltsammans en fråga om makten i samhället. Det blir fråga om en kamp som vägrar erkänna kapitalismens "ekonomiska marginaler". Den arbetare som i en kris för kapitalismen tar något som helst ansvar för systemet, som håller sig innanför "löneutrymmet", finner sig till slut nertryckt så långt det går i skiten. SAP och LO har aldrig begripit detta. Istället har man varit fullt upptagna

med idén om den "solidariska lönepolitiken". "Jämlikhet" mellan arbetare har blivit det ynkliga substitutet för jämlikhet i samhället som helhet. Dessutom har det inte fungerat ens inom ramen för sina förutsättningar. När den "solidariska lönepolitiken" drevs igenom i slutet på 50-talet så man att reallönerna skulle öka minst lika mycket som produktivitetsutvecklingen. Statistik från 1957 - 71 visar den totala motsatsen. Fördelningen ligger genomgående på minus-sidan för arbetarna. Hela idén är för övrigt absurd. Det arbetarna avstår, det avstår de inte till varandra utan till kapitalisterna. Att byggnadsarbetarna får mindre innebär inte att textilarbetarna får mer. Däremot får byggherrarna sin beskärda del.

Samtidigt som vi kan konstatera att ett flertal branscher är inne i en djup kris, kan vi också förmärka en otrolig vinstutveckling i ett flertal bolag de senaste åren. Detta bör vi också ta fasta på i den kommande avtalsrörelsen.

Löneandelen av förädlingsvärdet sjönk mellan 1972 och 1974 från 70% till 58%. Bruttovinsten för 62 bolag, vilka representerar så gott som alla enheter på fondbörsens A-lista, hade följande utseende:

1972:	8126 miljoner
1973:	12248 - " -
1974:	17368 - " -
1975:	15032 - " -

Mellan 1971-75 har aktieägarna i de svenska bolagen erhållit 6436 miljoner i gratisaktier.

De svenska företagen ligger just nu inne med "överlager" till ett värde av ca 11 miljarder, en lageruppsamling som huvudsakligen subventioneras genom arbetarnas skatter.

Samtidigt som ekonomin kännetecknas av en alltmer djupgående kris, framstår det som uppenbart att kapitalet delvis lyckats vältra över krisens kostnader på arbetarklassen, och på så sätt trots allt lyckats ta ut hyggliga vinster. Tacka sossarna för det!

MEDBESTÄMMANDELAGEN

Sossarna ska vi också tacka för en ny lag inom arbetslivet, medbestämmandelagen, som träder i kraft 1/1-77 och som inte är utan betydelse i avtalsrörelsen. Ännu har vi inte fått bevittna en avtalsrörelse utan arbetarprotester mot det slutliga budet,

i form av vilda strejker och andra stridsåtgärder. Medbestämmandelagen har motmedel:

Det blir nu möjligt att på laglig väg sparka strejkande arbetare. Det räcker att facket och arbetsköparna anser att strejken "stör den ordinarie fackliga verksamheten" eller är "långvarig". Utökad lockouträtt för arbetsköparna vid vilda strejker.

Totalt förbud för lokala fackklubbar att ge ekonomiska bidrag till arbetare inblandade i en vild strejk.

Obegränsade böter i Arbetsdomstolen.

Som tack för att LO har ställt upp på att bekämpa strejkkampen får man

torätt får man också förhandlingsrätt i en del frågor. Man får bl a vara med och förhandla när företagen inte längre anser produktionen lönsam utan vill lägga ner. Det ståtliga valet blir om 100 eller 50 arbetare måste sparkas...

Medbestämmandelagen flyttar inte fram arbetarnas positioner en millimeter i den kommande avtalsrörelsen, inte heller ger den dem mera medinflytande. Dess enda effekt är ett stärkande av fackbyråkraternas och arbetsköparnas positioner.

Lagen kommer att vidga den redan befintliga förtroendeklyftan mellan de fackliga förtroendemännen och de vanliga arbetarna, kommer att minska fackets möjligheter att suga upp och avleda spontana arbetarprotester. "Facket" blir mer och mer liktydigt med fackbyråkratin, och kommer att få allt mindre möjligheter att vara något annat heller. Det är priset man får betala för att man påtar sig utvidgade snutfunktioner på arbetsplatserna.

Efter den 1 januari blir manöverutrymmet praktiskt taget obefintligt för den fackklubb som önskar ställa sig i spetsen för en lokal "vild" stridsåtgärd, vilket tidigare inträffat i några fall.

1970-talets första år var strejkkommittéernas gyllene år. Press och TV for runt som skällade råttor och intervjuade talesmän för helt utomfackliga strejkkommittéer; i Malmfälten, på Stridsberg & Biörck etc. En motoffensiv från arbetsköparna, arbetsdomstolen och fackbyråkrater-



Kapitalets obestridda ledare.

na vetorätt i en, säger en, fråga, nämligen när företaget vill ta in entreprenörer för att utföra vissa jobb på arbetsplatsen. Av olika anledningar råkar vi känna till den egentliga bakgrunden: Sedan staten misslyckats med att komma åt de s k "gräfirmorna" skattevägen, sedan dessa värvat en av statens främsta skatteexperter för sin egen sak, försöker man nu slå ihjäl dem genom att utrusta facket med vetorätt mot deras anlitande. Går det inte på det ena sättet så går det på det andra!

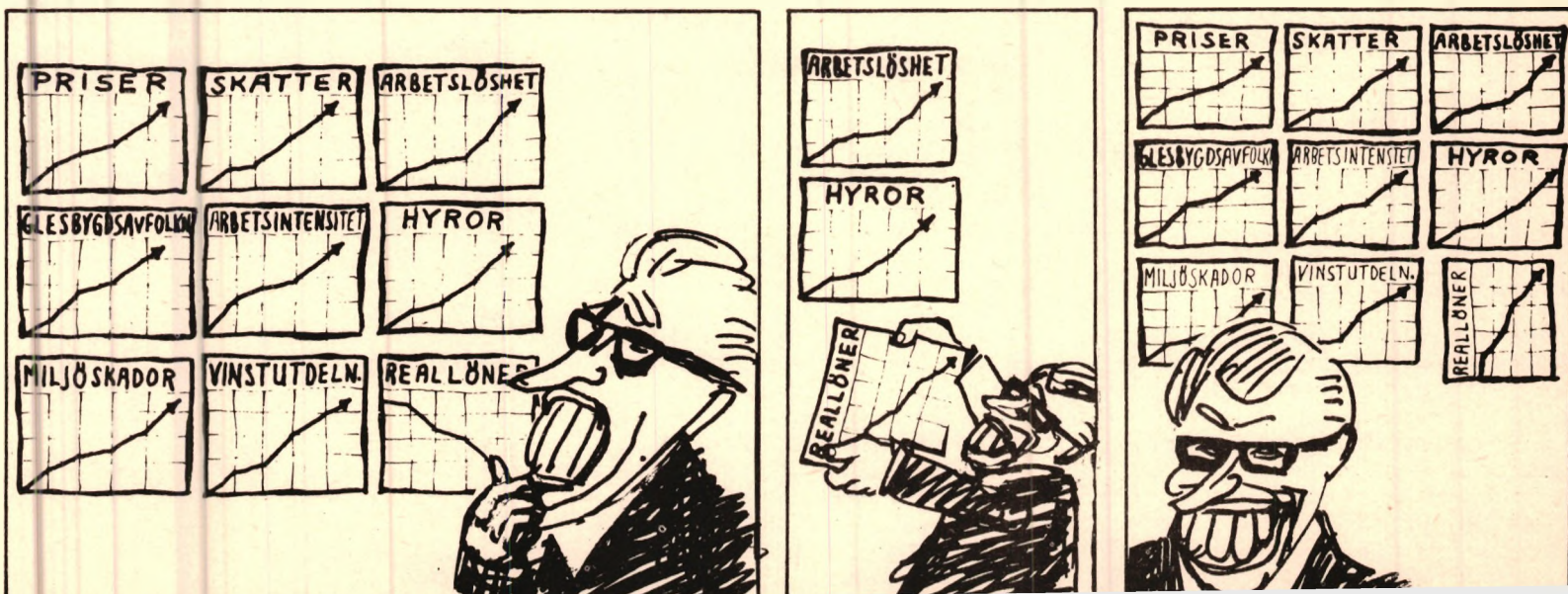
Förutom denna högst begränsade ve-

na (svartlistning, avskedanden, vägran att förhandla med strejkkommittéer) har tvingat fram en större försiktighet med att exponera de ledande kamraterna i massmedia. Men större och långvariga strejktioner kan fortfarande inte fungera utan någon slags organisering. Vad bör göras?

Problemet lösning kan uttryckas i några punkter:

Bättre förberedelser. Lita inte till hastigt uppflammande protestkänslor, de falnar ofta lika snabbt igen (exempelvis Arendalsstrejken, strejken vid SAAB i Trollhättan).

forts. nästa sida



Pekpinar... forts.

Eftersom repressionen nu är hårdare, måste *seghet* och *uthållighet* vara lösenorden. Kraven måste vara *förankrade*, måste ha varit föremål för ingående debatt "på golvet" och på fackmöten och liknande. Kontakter måste i förväg ha upprättats mellan militanta kamrater över hela arbetsplatsen - utan sektaristiska utsvävningar!

Välja rätt tidpunkt. Det är vanligt att strejktioner kommer till stånd först sedan resultatet i de lokala förhandlingarna presenterats. Störst framgång får man emellertid under pågående förhandlingar.

Informell organisering. De krav på aktivt avståndstagande från de strejkande som medbestämmandelagen påtvångar varje lokal fackklubb, och de repressiva åtgärder som en "öppen" strejkkommitté kan förväntas bli utsatt för, tvingar fram en mera informell, "hemligare" karaktär på varje strejkledning. För att hemlighålla kamraternas identitet (själva det faktum att man har en strejkkommitté behöver naturligtvis inte hemlighållas) måste de arbetare som vägrar delta i strejken uppmanas att försvinna innan man väljer en strejkkommitté, kontaktkommitté eller liknande. I kontakterna utåt (med pressen, andra industrier etc) väljer man högst en kontaktperson, eventuellt en utomstående men helt pålitlig person.



Aktivering. Gruvstrejken 1969-70 och städerskestrejken 1974-75 uppväckte spontana sympatier även hos kretsar som normalt inte brukar omfatta vilda strejker med odelad entusiasm (bl a pga arbetets art). Under den pågående lågkonjunkturen kommer man, att liksom i England söka hetsa mot alla strejkande, med motiveringen att dessa "undergräver ekonomin" och inte "solidariskt ställer upp för att bära den gemensamma bördan", m m dylikt skitprat. De strejkande får inte lämnas ensamma inför denna hets. De måste aktiveras, inte ges tillfälle att glida in i passivitetens töcken. Aktiviteterna måste naturligtvis anpassas efter de speciella förhållandena, men generellt gäller att stormöten måste hållas ofta, att strejk/kontaktkommittén ständigt måste lämna redovisning för sitt arbete och i princip skall begära nytt förtroende från de strejkande vid varje stormöte. Strejkledningen skall inte betraktas som fixerad, varken till antalet ledamöter eller till dess medlemmar, utan vara en spegling av opinionerna bland de strejkande.

Detta om villkoren för öppen kamp i lågkonjunktens och medbestämmandelagens Sverige. Men vad skall vi kämpa för?

SPLITTRAD BILD

Den splittrade bild som den nuvarande lågkonjunkturen visar upp omöjliggör varje patentlösning. På vissa arbetsplatser (i synnerhet inom stål- och varvsbranschen) hänger permitteringshotet som en bila över huvudet, på andra arbetsplatser nyanställer man folk. På en del industrier har olycksfallsfrekvensen ökat kraftigt de senaste åren och

på andra ställen är arbetsmiljön och arbetarskyddet relativt gott. Vissa företag hotas av konkurs, medan andra redovisar goda vinstsiffror.

Att i detta läge gå ut med vissa preciserade "nationella krav", som förutsätts ha samma giltighet på varje arbetsplats, det är liktydigt med att agera i ett vakuum utom just på de arbetsplatser där dessa krav råkar stämma överens med vad man där upplever som angeläget.

Men *ingenstans* kan man godta en försämrad reallön, *ingenstans* kan man göra avkall på kravet att de lägst avlönade skall få ett ordentligt reallönepåslag, *ingenstans* kan permitteringar och avskedanden accepteras. Detta är grundläggande, oavvisliga krav. Med dem kan man inte "dagtinga". Men på varje arbetsplats måste vissa krav (eller typer av krav) ges högre prioritet än andra, allt efter de lokala omständigheterna.

Där permitteringar hotar: Arbetslösheten medför inte bara minskade inkomster, det brukar även leda till klassens uppsplittring (var och en i sin lägenhet), passivitet och utslagning. Arbetslösheten är ett hot mot arbetarklassens kampberedskap.

Låt er inte nöjas med beskedet att det inte längre finns avsättning för företagets produkter, krav alternativt produktion! Engagera oberoende experter för undersökning av företagets *verkliga* ekonomiska bärkraft! (typ Surte Glasbruk). Vid nerdragningar i produktionen, krav som sista utväg korttidsvecka istället för att en del får gå!

Där kampen mot en vidrig arbetsmiljö står i centrum: Demonstrera er beslutsamhet att inte acceptera försämringar eller uteblivna förbättringar i arbetsmiljön i utbyte mot att få behålla jobben. Klargör att ni inte ämnar "dagtinga" med liv och hälsa! Godta inte omplaceringar utan ordentlig upplärning på nya maskiner och processer. Kräv förlängd inskolningstid för nyanställda. Håll kontakt med SARB (socialistiska arbetsmiljögruppen). Sätt er in i era rättigheter på arbetarskyddets område, håll efter dem som slarvar med skyddsutrustning.

Där lönekampen står i centrum: Lönepåslag uttryckta i procent bibehåller löneskillnaderna, ökning i kronor och ören bidrar på sikt till att minska dem (utan att någon grupp blir lidande). Kräv därför fasta påslag i kronor och ören för alla arbetare. Kräv dessutom högre påslag för de lägst avlönade! Gå aldrig under reallönepåslagen plus minst 3-4% därtill, eftersom det index som inflationen beräknas på är felkonstruerat och inte motsvarar *arbetarklassens* konsumtionsmönster (priser-na har ökat kraftigare på typiska "arbetarvaror" än på produkter som efterfrågas främst av höglönegrupper!)

Det är naivt och okunnigt att se lönekampen som helt skild från kampen för socialismen. Som framgår ovan är det inte utan viss betydelse hur man utformar lönekraven. Vissa bidrar till klassens förenhetliggande, andra inte.

Därför måste revolutionärer gripa in i lönekampen. Det handlar inte bara om att försvara arbetarklassens ekonomiska nivå (i sig självt en viktig uppgift), det handlar också om att i kampen utveckla något bestående.

Den svenska strejkstatistiken för de senaste 30 åren är nästan utan jämförelse i Europa. Praktiskt taget varje annat land uppvisar en högre strejktaktivitet. Förklaringen är mycket enkel: I de andra länderna har man haft så mycket större anledning att kämpa. Men arbetsköparna tycks tro att det beror på att den svenska arbetarklassen är ett sålksynt fogligt och fåaktigt släkte. Man tror att man utan vidare kan ställa dem inför kravet att sjukskriva sig mindre eller få sparken. Att arbeta hårdare eller få lägre lön. Att välja mellan att avstå från några fridagar eller jobba fem timmar extra i veckan. En sådan makalös fräckhet visar bara arbetsköpare som inte är vana vid att få det hett

STREJK PÅ SAAB-SCANIA

Måndagen den 22/11 gick arbetarna vid Saab-Scaniafabriken ut i strejk. Först ett par hundra man, men snart hade så gott som alla slutit upp. Enheten var total. Ett par dagar tidigare hade de lokala löneförhandlingarna brutit samman efter det att företaget vägrat gå med på klubbens krav. Man sade nej till några som helst löneökningar. Arbetarna på Saab-Scania i Oskarshamn har stolta traditioner att försvara och deras svar kom snabbt; strejk - 4 kr mer i timmen. Förra gången man var ute i strejk i någon större omfattning var 1973. Då som nu instämde arbetarna till arbetsdomstolen, AD. Men arbetarna slog tillbaka. Penninginsamlingar startades och när domen skulle utdömas hade man 10 000 kr i kassan. Man beslutade om att kollektivt resa till AD för att inför domstolen förklara sina motiv. Detta var för mycket för bolagsledningen som återtog anmälan. Arbetarnas taktik hade lyckats. Också idag, tre år senare, har företaget anmält arbetarna till AD. Samtidigt är ett av arbetarnas viktigaste krav just det att inga repressalier får vidtagas mot de strejkande. Ännu återstår att se om dessa krav kommer att uppfyllas.

När detta skrives har strejken pågått i en vecka, och vi kan redan börja urskilja de positiva och negativa sidorna. Låt oss börja med de förra: - en demokratisk strejkkommitté på ca 25 personer har valts. Representer från nästan alla avdelningar finns representerade.

- stormöten, vilka alla arbetare har

ut rykten om att strejken är riktad mot facket och bl a tvingat dem att införa en annons i Oskarshamns Nyheter. I annonsen uppmanas arbetarna att gå tillbaka till jobbet.

Samtidigt har företaget undersökt möjligheterna att stämma hela klubben inför AD.

En brytning med facket försvåras också genom att många kontaktmän deltar i strejken.

Första strejkdagen var fackklubbsordföranden George Andersson nere på fabriken och förklarade med ett leende på läpparna att strejka var olaglig och uppmanade arbetarna att gå tillbaka. Vad det leendet betydde var inte svårt att förstå.

Lena Dahlman berättar också om att strejken är så gott som total. En genomgång på fredagen visade att det endast fanns 35 "riktiga" svartfötter, strejkbrytare. Och på måndag ska vi sätta ut strejkvakter vid alla portar, säger Lena. Arbetarnas motdrag till företagets anmälan till AD är inte bestämt, och det är inte heller aktuellt ännu. På vår fråga varför man låter facket förhandla och inte själva gör upp med kapitalisterna svarar Lena Dahlman så här:

- "Vi får ju inte! SAF har gått ut med sina direktiv, och de ruckar man inte på så lätt. Vi har istället krävt att få ha med två observatörer i förhandlingsdelegationen, och det har tydligen både facket och bolaget slått ned på. Vi kräver att löften om meningsfulla förhandlingar skall ges innan vi går tillbaka."



rättighet att delta i, beslutar om alla viktiga frågor.

- flera strejkdemonstrationer har genomförts inne på fabriksområdet för att på så sätt stärka enigheten och dra med de sista tvekan.

- informationsarbetet kom igång föredömligt snabbt. Bl a genom det upprop som publiceras här intill och de penninginsamlingar som startats.

Fast de positiva sidorna i strejken dominerar kan vi ändå hitta tendenser som vi är kritiska till. Fram för allt gäller det förhållandet till facket och tron på att de kan lösa arbetarnas problem.

- Man "gömmar" undan strejkkommittén och skjuter facket i förgrunden.

- Verkstadsklubben får nästan hela förtroendet vid förhandlingarna och arbetarna har lovat att gå tillbaka istället för att fortsätta strejken som ett ytterligare påtryckningsmedel.

- Kraven rör endast lönefrågor och inte övriga förhållanden på fabriken såsom miljö, arbetsledning osv.

INTERVJU MED STREJKKOMMITTÉN

ArbeterMakt har talat med Lena Dahlman som sitter i strejkkommittén, för att få hennes syn på det aktuella strejkläget.

- "I torsdags hade vi stormöte och då var enigheten nästan total. Det var verkligen fin stämning. Nu kommer den första helgen och den kan bli kritisk. Men vi ska försöka hålla ihop i alla fall. Vi kommer att visa film och insamlingsarbetet ska intensifieras."

Vi frågade också hur det går ihop att säga att man har fullt förtroende för facket när de samtidigt uppmanar dem att återgå? Lena förklarar det bl a med att många jobbare hamnat i en svår situation. Företaget har spritt

En sista fråga om hur solidaritetsarbetet går hinner ArbeterMakt ställa innan Lena själv ska ut på Oskarshamnsgator och torg.

- "Entusiasmen är stor. Folk kommer och hämtar listor och samlar in pengar på mängder av industrier här i Kalmar län. Solidaritetstelegram har också börjat droppa in. Nu måste vi gå ut till flera. Solidariteten får inte svika."

UPPROP

Vi strejkande arbetare på Saab-Scania i Oskarshamn vill med detta upprop vända oss till alla arbetare i hela landet. För solidariskt stöd för de krav vi kämpar för. Pga att löneläget i Kalmar län ligger i botten av inkomststatistiken (3:60 under riksgenomsnittet) har vi enats om att ställa kravet till en höjning av tidlönen med 4 kr/tim och samma påslag i % för ackordsarbete. Vi har ställt det här kravet mot bakgrund av att vi med våra låga löner drabbas hårt av pris- och hyreshöjningar, så som alla andra låglönegrupper. Styrkan i vår kamp för högre lön är inte bara beroende av den starka enhet som råder på Oskarshamnfabriken, utan framförallt på ett starkt stöd från övriga arbetare i landet

pg 88 26 28-1

Solidaritetstelegram skickas till:

Sven Ström
Blåeldsvägen 2
572 00 OSKARSHAMN

VARNING

för Milton Friedman

Den 14 oktober meddelade Kungliga Svenska Vetenskapsakademien att årets Nobelpris i ekonomisk vetenskap tilldelats professor Milton Friedman från Chicago-universitetet. Reaktionen lät inte vänta på sig. Friedman har bl a gjort sig känd som rådgivare till Pinochet, och som hjärnan bakom Chile-juntans ekonomiska politik. Svenska Chile-kommittén förklarade redan samma dag att beslutet var en provokation och ett hån mot det chilenska folket. Andra kritiska röster höjdes också, t ex Olle Svennings i Aftonbladet. I militärdiktaturens Latinamerika hördes andra tongångar. Argentinska dagstidningen La Opinión satte rubriken "Protester i Sverige. Eufori i Chile". Tyvärr hörs inte mycket av protesterna i Sverige längre, medan belåtenheten i Santiago kan antas fortsätta.

Den kritik som kommit mot årets Nobelpristagare koncentrerar sig på Friedmans bistånd till Chile-juntan. Svenning skriver att Friedmans välvilliga hjälp åt sådana som Barry Goldwater och Richard Nixon är väl inte värre än bistånd åt Gösta Boman och Wallenberg, men aktivt stöd åt Pinochet; det borde vara oförsvarligt".

Och visst är priset ett slag i ansiktet på alla oss som deltar i solidaritetsarbetet för motståndskampen i Chile, och som kämpar för en total bojkott av Chile-juntan. Det är viktigt att Chilekommitténs kampanj "Nej till Friedman" får stor uppslutning och att den blir ett steg mot en fullständig bojkott.

FRIEDMANS RECEPT

Det Friedman genomdrivit med sina visiter i Santiago är ett ekonomiskt folknord:

- Inhemsk och utländsk kapitalägare jublade när juntan tog makten. (Bland de jublande fanns en svensk riksdagsman - moderat så klart - med ekonomiska intressen i Chile.) Den nya regimen skulle göra slut på inflationen och betalningsproblemen, avskaffa "överflödigt" social service, och - framför allt - sätta stopp för strejker, jord- och fabriksokkupationer. De rika skulle bli rikare, de fattiga fattigare, och Chile ett paradiset för kapitalet.

- Juntans ultra-liberala, Chicago-utbildade ekonomer anser att marknaden skall få verka fritt, arbetslöshet och löner bestämmas av tillgång och efterfrågan. Fackföreningar är en form av monopol och därför av ondo. Storföretag i Chile är aldrig monopol, ty de skall konkurrera med utländskt monopol på världsmarknaden den. Inflationen beror, allt enligt samma ekonomer, enbart på underskott i statsbudgeten. Statens roll i ekonomin är endast att upprätthålla ordningen, hålla nere sina uppgifter (utom de militära) och hålla tassarna från näringslivet.

- Reallönen för en arbetare har sänkts till ca 1/3 av vad den var 1972. Inom ett år efter kuppen hade de rikaste 5% av befolkningen ökat sin

andel av inkomsterna till 50%, mot 23% 1967 (och mindre under UP). När UP-regeringen störtades steg arbetslösheten. Den gick upp ytterligare, till 20-30% när juntan (våren -75) anammat Friedmans råd om en "chockbehandling för ekonomin". Arbetslösheten gör det lättare att hålla nere lönerna. I dagens Chile visar nöden, sjukdomarna och barnadödligheten en skrämmande ökning.

- När juntan slopade UP-tidens regleringar, steg priserna 4-500% på ett par månader. Vad varken juntan eller dess "Chicagogossar" väntat sig var att inflationen skulle fortsätta så länge. Trots att juntan nästan knäckt landets ekonomi i sina ansträngningar att stoppa prisstegringen, uppgick dessa till 340% 1975, och över 100% första halvåret -76. Inflationen löd inte Pinochets militäriska order: "Halt, annars skjuter vi!"

- De sociala utgifterna har krympt och så många statliga företag som möjligt (inkl. sjukhus och kyrkogårdar) övergår till privata vinstmaximerade företag.

- Anti-inflationen ledde till ett fall i BNP på 12-15% 1975, i industriproduktionen med 23%. Juntan satsar på några sektorer (fr a exporten) och låter "icke-konkurrensdugliga" företag gå överstyr bäst de gitter. Det är denna politik som lönas med rika lån från bl a USA, Världsbanken och Interamerikanska Utvecklingsbanken.



Pinochet med sina ekonomiska rådgivare.

Friedman-politiken har skapat en misär som det chilenska folket inte sett på årtionden. För många mindre företag är det också besvärliga tider. Men för storkapitalet är det härliga tider, t o m strålande tider. Främst gynnas exportföretag (förutom de traditionella varorna, som koppar, exporterar Chile nu mat, kläder etc som landet inte längre är någon marknad för). Men också andra monopol klarar sig bra, om de som Svenska Tändsticksfabriken, ersätter minskad avsättning med högre priser, och färre anställda. (Sedan 1974 går STAB med en snabbt växande vinst i Chile).

BNP 1975 var något lägre än 1969, BNP/invånare lika låg som 1965. Men vad gör det kapitalet när vinstandelen av BNP var 49% -69 och nu är 62%. De totala vinsterna är ju högre än någonsin! Kort sagt, vad Friedman

gör är att tillgodose kapitalets intressen. Inte för intet är han professor vid University of Chicago, av vars styrelseledamöter 25 stycken sitter i styrelser för 20 företag, vilka representerar 36% av USA-investeringarna i Chile. Så jag förstår inte varför Olle Svenning anser det värre att bistå imperialismens drängar som Pinochet, än dess lakejer som Nixon.

Friedman, och hans åsiktsfränder, förfäktar ideer som var i svang före Keynes'genombrott. Dessa sk monetarister ifrågasätter teorin bakom den kapitalistiska "Välfärdsstaten" - i många fall blir keynesianerna dem svaret skyldiga. Keynesianerna har en ljusare syn på kapitalismens möjligheter att vara humanitär. Deras teori passar bra för en kapitalism som har möjligheter att utvecklas, men befinner sig i en kris, med o-utnyttjade produktionsresurser, därför att det inte finns tillräckligt med effektiv efterfrågan (behov och pengar hos samma person). Keynesianerna vill ha statlig stabiliseringspolitik och socialpolitik. Monetaristerna däremot anser att konjunkturpolitik gör ont värre och att... "varje socialt program som startats för att hjälpa de fattiga har till slut hjälpt de rika och medelklassen", (Friedman)

Friedmans växande status i USA, och nu hans nobelpris, är tecken på att monetarismen vinner terräng. Efterkrigstidens långa högkonjunktur "den krisfria kapitalismen" är ett minne blott. När arbetslöshet och inflation inte går att rå på med keynesianska metoder längre, när arbetarklassens krav sätter profitema i fara, då går monetarismen fram. Därför måste socialister, även i i-länderna se upp för Chicago-ideerna. Nästan samtidigt med Svennings artikel hade AB en notis om Friedmans

Visst kritiseras de, men de anses ändå som vetenskapsmän. (Trots att den teoretiska motiveringen för Friedmans slutsatser kan vara förbluffande svag). När The Economist bad två ekonomer, en "för" och en "mot" Friedman uttala sig (23/10-76) ansåg båda honom som en värdig pristagare, kontroversiell men briljant. (Inte ett ord om Chile)

AVSLÖJA FRIEDMAN

Ska kritiken gå djupare, måste den avslöja de intressen Friedman tjänar. Han förstår säkert vad han gör i Chile. Men arbetarklassens levnadsvillkor tillhör helt enkelt inte monetaristernas "målvariabler". "Grymhet är det ej i detta, blott aritmetik." Jag förstår att Svenning kallar Friedman en "stenåldersman". Men på så sätt döljer man hur farlig mannen är. Friedman är skrämmande modern.

Friedman & co har inte lyckats knäcka inflationen i Chile. Det är ingen tillfällighet. Pedro Vuscovic (chilensk ekonomiminister under Allende) förklarar det så här: "Diktaturens klassnatur hindrar den från att sätta i fråga två av de grundläggande faktorer i krisen. Den första är den enorma belastning som upprätthållandet av en förtrycksapparat utgör på budgeten... En annan faktor är diktaturens oförmåga att erkänna som en av de inflationsdrivande faktorerna, den ständiga ökningen av profitkvoten för den chilenska storborgeoisens monopolistiska grupper... den /är/ det enda sättet att kompensera fallet i produktionsvolym."

ALTERNATIVET

Skall man ha ett reellt alternativ till Friedman måste man säga nej till kapitalismen, och bryta med den (borgerliga) nationalekonomiska teori som ser "arbete" och "kapital" som likvärdiga produktionsfaktorer, vilka får betalt enligt sin "marginella produktivitet". Som ser samhället som en samling klasslösa individer vilka var och en maximerar sin egen "nytta", utifrån den givna fördelningen av de ekonomiska tillgångarna. (Vem som givit, och hur, frågas inte) Som ser "marknadsekonomin" som det enda tänkbara och därför, förstås, bästa tänkbara av alla världar. En teori som predikas av borgerliga nationalekonomer, såväl keynesianer som monetarister, såväl socialdemokrater som högermän.

KK

En mer utförlig uppsats, av Andre Gunder Frank, om Chicagoekonomerna och Chile finns i Nordisk Tidskrift för Politik och Ekonomi, nr 3. Annat material kommer i nästkommande nummer av Chilebulletinen (7/76) respektive tidskriften Rådsmakt (nr9)



I samband med utdelningen av Nobelpriset anordnar Chilekommittén:

Demonstration den 10/12 klockan 16.30 plats: Sergels Torg

Protestfest klockan 20.00 på kvällen samma dag. plats: Bellmansgatan 2 (vid östra Mariatorget) Biljetter finns att köpa på Bokcafé Morianen, Barrikaden och Röda Rummet.

Till en positiv vetenskap

Håll nu klaffen och hör på, så ska ni en visa få om en man som vikt sitt liv åt vetenskap. Många länder har han sett och som vän till Pinochet nu i Santiago öppnar han sitt gap

Fried, Fried, Fried, professor Friedman skapar jämvikt överallt. Det handlar ej om politik men från fattig och till rik skall inkomsterna gå, har han befallt.

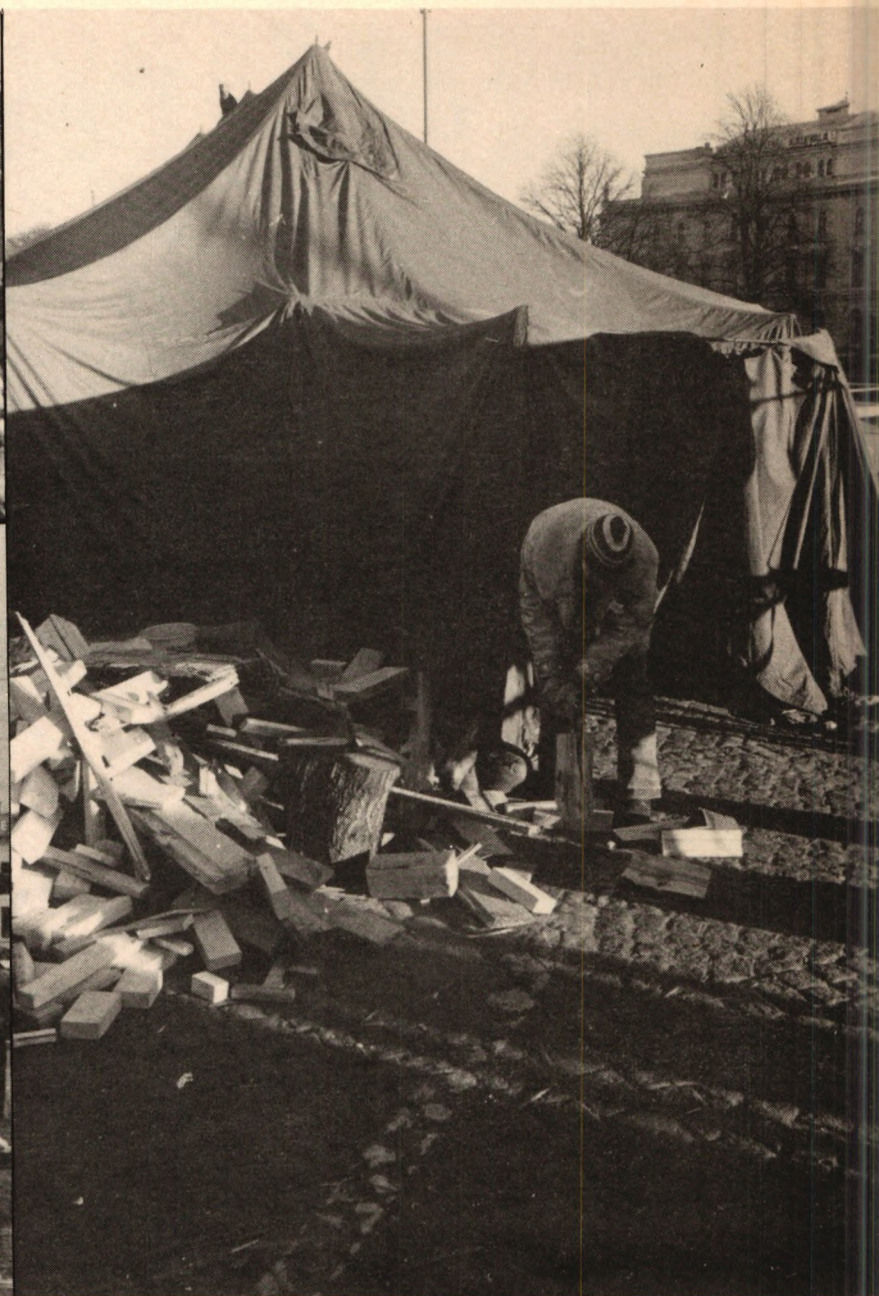
Visst är det synd att människor dör men det rör ej professorn för. Om de blott svalt i tysthet skulle allt gå bra. Men om arbetarn saknar vett tar man fram en bajonett - å sen blir vinsten stor som den ska va.

Fried, Fried, Fried, professor Friedman tycker juntan skött sig väl. Han Allende var för röd, det är tur att han är död. Kommunisterna måste man ju slå ihjäl.

mel. "The Tramp"

Arbetslöshet och misär är ett rätt litet besvär för ett land om bara marknaden är fri. Denna visdom har han nått, och nu ett Nobelpris fått för sin mycket eleganta teori.

Fried, Fried, Fried, snart kommer Friedman Han är inte välkommen. Demonstrerar gör vi då, vår protest ska säkert nå Chiles folk som snart ska störta Friedmans vän.



DÅ OCKUPERADE VI KU

– "Vet dö va svenskarna gör när dom e på semester i spanien eller grekland eller där neråt, när dom ska ha roligt då går dom te marknaden – te torget. Folk tycker om att gå te torget. Nu ska dom här jävla högergubbarna här i stan förstöra Kungstorget. Ska vi behöva åka te Spanien för att gå på torget? Dom gör som dom vill dom där politikerna. De e äckligt. Jag töcker dom gör rätt dom där ungdomarna som har ockuperat torget. De e riktiga ungdomar." Han sitter längst bak i spårvagnen, lördagsberusad, och ger ljudligt uttryck för sin syn på politikerna och Kungstorget. Alla göteborgare har nåt att säga om ockupationen, om garaget, om politikerna i stan. Folk åker till Kungstorget för att vara med om något ovanligt, titta på ockupanter, en del för att själva delta. Folk åker dit för att skriva på protestlistor, lämna pengabidrag, lämna stöduttalanden från lokala föreningar och organisationer. Och så var det underhållning varje dag. Hit kom helt vanliga människor och för ovanlighetens skull började helt främmande människor att diskutera och munhuggas med varandra. Och man skrädde inte orden. Det var tidvis en våldsam kraft som kom upp i ljust. Det var längesen det var så roligt på Kungstorget.

Det som gubben i spårvagnen snackade om, det är det många som instämmer i. Jag har snackat med folk som har kommit till torget och många känner att det här är göteborgarnas torg och dom där maktavarna ska inte kunna göra som dom vill med vår stad och vår miljö. Det är så klart inte bara stadsmiljön, stadsbilden, som göteborgarna vill ha kvar utan många ville också genom sitt stöd till ockupanterna protestera mot bilismens ideologi. Göteborg ska vara en stad för människorna och inte för bilarna. Jag har diskuterat med folk som har gått ännu längre än så och menat att det är inte politikerna och köpmännen som ska bestämma utan det är vi, vanliga människor som ska

utan överhuvudtaget.

Det är inte någon sprängartad höjning av den politiska medvetenheten som har skett hos den vanlige göteborgaren. Det vore onaturligt. För så gott som alla är protesteren som de deltog i en protest enbart mot garagebygget och de flesta talar om att detta inte är politik. För de flesta människor gällde ockupationen just bara att stoppa Kungstorgsgaraget och har inget annat politiskt syfte. Från Göteborgs Miljögrupps sida, som är initiativtagare till ockupationen, har man inte heller gett sig ut för att ha något annat mål. Detta får man ha i minnet när man utvärderar taktik och resultat.

SOSSARNA – BRICKAN I SPELET

I mitten av november beslöt borgarna att starta bygget. Kontrakt med byggtreprenören skrevs under. Arbetsbodarna och plank ställdes upp. Då ockuperade vi torget. Vi trodde (halvhjärtat) att sossarna verkligen skulle stoppa garagebygget när de tillträdde makten eftersom de hade så lovat i valet. De hade ju sagt att de skulle stoppa garaget om bygget inte påbörjades före årsskiftet. Det var därför vi förskansade oss på torget för att inte en enda gatsten skulle brytas upp. Vår "tillit" var till sossarna. Det var den enda framkomliga utvägen att få garaget stoppat. Men det är ju inte mycket att lita till. Det visade sig rätt snart. Sossepolitikerna hade så klart sin egen lilla definition på om satsen: "... om bygget inte har påbörjats innan årsskiftet." Deras definition var att när kontraktet skrevs på så påbörjades bygget. De hade inte för avsikt att stoppa bygget. (Känns det igen från annat håll?)

Men hoppet svek oss inte. Nu gällde det att trycka på så mycket så sossarna ändrade sig. De skulle inte våga gå emot en stark opinion. Det skulle vara deras egen undergång. Namninsamlingen rusade upp till 101 000 namn och det var inget som sossarna kunde trolla bort, likaså var massmedia på stoppa kungstorgsgaragets

organet). Sossarna inkallade extramöte i kommunfullmäktigegruppen den 29 nov och man beslöt att avbryta bygget. Det var vår seger.

DET MASSIVA STÖDET

Ockupationen började tidigt en torsdagsmorgon och jag själv var inte särskilt förhoppningsfull. Ibland undrade jag i mitt stilla sinne om jag hade hamnat på en folkdansfest. Men snart vände tvivlen till segerutsikter. Stödet från "vanligt folk" förmligen vällde in. 10 000 namn per dag. Vad berodde det på?

Det var ju ändå bara ett gäng ungdomar som startade ockupationen och som har hållit den igång hela tiden. Och folk har undrat, vad gör egentligen de här långhåriga ungdomarna, hur kan dom vara här hela dygnet? Vad lever dom av? Det är ju ändå ett rätt mystiskt folk för de flesta hederliga medborgare.

Göteborgarna har stött ockupationen och dess mål att stoppa garaget, därför de har börjat vakna till medvetande om stadsmiljöns betydelse, bilismens härjningar och en något diffus protest mot att makten börjar bli allt mer svåråtkomlig och totalitär.

Att det har blivit ett sånt stort stöd beror också på att det inte har blandats in "politik" i det hela. Det som vanligt folk menar med "politik". Inga röda fanor, inga partibeteckningar, inga paroller för revolutionen och socialismen. Därför har det varit enkelt att ta ställning – mot garaget eller för garaget.

Vad var det mera som bidrog till att ockupationen blev framgångsrik och kunde fortsätta – förutom det massiva stödet från göteborgarna. Ockupationen har varit effektivt och demokratiskt organiserad. Demokratisk så långt det har varit möjligt i en sådan situation. Man har hållit stormöten vid tillfällen då händelseutvecklingen tagit en viss avgörande vändning. Stormötet valde de grupper som skulle hålla olika funktioner igång. Propaganda-

skolningsgrupp etc. Till de flesta av dessa grupper kunde var och en som hade lust ansluta sig under tiden ockupationen pågick. Att allt detta kunde fungera så bra berodde helt och hållet på den kamplusta och beredvillighet som ockupanterna kände inför det stöd som göteborgarna visade för ockupationen.

Av stor betydelse för den styrka och beslutsamhet som ockupationen visade var det effektiva sätt som man larmade ett stort uppbåd av ockupanter. Det gjorde intryck på människorna som stödde ockupationen, på massmedia, på polis.

En annan viktig orsak till det massiva stödet var den uttalade icke-våldslinje som ockupationen hade.

En följd av icke-våldslinjen vad Ströms (den borgerliga majoritetens ledare) och borgarnas totala avslöjande av sig själva som de verkliga våldsmakarna. De var de som ropade på polis och när polisen inte visade större villighet att ingripa började provocera polisen och anklaga dem för flathet.

Men det tål nog att påpekas en gång till, i botten ligger ändå det stora stöd som göteborgarna har givit ockupationen. Utan det stödet hade aldrig ockupanterna hållit ut med sådan entusiasm och kamplust.

Staden utan Ström

Vi göteborgare klarar oss utan Ström
Vi är vår egen krafts källa
Garaget är och förblir hans dröm
Ur det skall avgaserna välla
Göteborgare hör hit!
Skall vi stillatigande insupa
en sån massa skit?
Nej låt oss lägga näsan däruti
och transformera hans planer
till utopi.

(okänd diktare)

KLASSKAMP?

Nå, vad var det då för göteborgare som kom till torget, som skrev sina namn på listorna, som gjorde stöduttalanden? Har det här varit nån klasskamp? Nej, klasskamp är väl inte riktigt vad det var men ändå lite grand. Frågan om ett garage eller inte lyser inte direkt i ögonen som en klassfråga. Ändå finns klassfrågan där på djupet. Ska kapitalismen styra stadsplaneringen eller ska staden planeras av människorna för människorna? Vem är det som inte stöder kapitalets intressen? Vilka har då genom sitt stöd till ockupationen protesterat (mest omedvetet förstås) mot kapitalismen?

Det är helt naturligt omöjligt för mig att göra en vetenskaplig undersökning och dra slutsatser om de 100 000 människor som uttryckt sitt stöd. Men utifrån mina egna iakttagelser av människors utseende, klädsel och språk så kan jag någorlunda säkert säga att inte var det de etablerade borgarna som gick på torget. Inslaget av unga människor och äldre och pensionärer var störst. De mellanliggande åldrarna får man nog räkna som förlorade i pryl- och karriärsamhället. Jag träffade många arbetare och jag vet också att namnlistor gick runt på många stora och små arbetsplatser. Men jag avstår från att dra slutsatser om klasskaraktären.

SEGER?

Segern för ockupationen och göteborgarna är en seger med vissa reservationer. En reservation handlar om socialdemokratiska politiker. Det vet vi sen gammalt var de har sina intressen och att de inte

är mycket att lita på. Man måste alltid vara väldigt uppmärksam när man tolkar deras uttalanden och löften. Den här gången har de sagt att de under inga omständigheter ska starta bygget av garage och det är en seger för ockupanterna. Men sossepolitiker har inga skrupler och ingen moral. De kan mycket väl få för sig att bygga ett garage under torget om något år när kapitalisterna har trängt upp dem mot väggen tillräckligt mycket. Denna varning uttrycktes också på segerstormötet igår kväll. Larmlistorna kommer att ligga beredda att användas igen.

VAD HÄNDER SEN DÅ?

Vi har lyckats stoppa ett garage, vad händer med alla de andra? Blir den här aktionen bara en droppe i havet? Kampen måste fortsätta mot bilismens härjningar, mot kapitalismens skövling av allt mänskligt i miljön. Den här ockupationen är bara en början och fortsättningen kommer att bli mycket svårare. Ockupationen lyckades få med sig 100 000 göteborgare i kampen mot garaget under torget. Kam man få med sig 100 000 göteborgare i den övergripande kampen mot den kapitalistiska stadsplaneringen? Det finns inga svar ännu. Men att det finns en kollektiv kraft hos människor, det har kampen om Kungstorget blottat.

TEXT OCH BILD
En ockupant

RESOLUTION SOM ANTOGS ENHÄLLIGT AV SEGER-STORMÖTET PÅ KUNGSTORGET DEN 29 NOVEMBER

Vi har i och med denna ockupation skrivit historia.

Idag den 29 november 1976 ser vi resultatet av tolv dagars ockupation. Den socialdemokratiska fullmäktigegruppen har idag på ett extrainkallat möte beslutat att ansluta sig till vårt krav att Stoppa Kungstorgsgaraget. Vi ser det som självklart att detta socialdemokraternas beslut om omöjliggör ett fortsatt byggande av garaget. Inte ens Lennart Ström kan bygga ett garage på fyra veckor.

Detta är en historisk seger, en milstolpe i kampen mot den vansinniga stadsplaneringen i Göteborg och mot den ohämmade privatbilismen som leder till miljöförstöring och resursslöseri.

Försöken att stoppa Kungstorgsgaraget har pågått i mer än sex år, med alla upptänkliga metoder: demonstrationer, överklaganden, insändare osv. I kommunvalet gav socialdemokraterna intryck av att vilja stoppa garaget, och gjorde detta till en stor valfråga. När de borgerliga efter att ha förlorat valet forcerade garagebygget gav socialdemokraterna slaget förlorat. "Kungstorgsgaraget kommer att stå som ett monument över borgarnas maktfullkomlighet", menade man.

Vår linje har hela tiden stått fast: STOPPA GARAGET TILL VARJE PRIS!! Det var vår ockupation som tvingade socialdemokraterna att ta konsekvenserna av sitt valagerande.

Vi ockuperade torget för att hindra att bygget påbörjades och för att mobilisera den opinion som borgarna totalt nonchalerat. Till en början sade socialdemokraterna att de inte tar intryck av sådana

utomparlamentariska aktioner. Efter tolv dagars ockupation, mer än 150 stöduttalanden och 100 000 namnunderskrifter viker man sig för opinionen.

Vi ockuperade torget i ett läge när ingen - inklusive politikerna - kunde visa någon annan metod att stoppa Kungstorgsgaraget, som forcerades igenom av borgarna, påhejade av köpmännen.

Vi har beskyllts för att vara odemokratiska, för att vi använder olagliga metoder. Vi har förmodligen använt olagliga metoder. Men den massiva opinion som vi har dragit fram i ljuset visar att vårt handlande inte är odemokratiskt. Vi har med denna ockupation visat att det är både nödvändigt och möjligt att aktivt kämpa för en människovärdig tillvaro.

Om någon fortfarande tror sig kunna påbörja bygget kommer vi naturligtvis tillbaka, antingen det påbörjas av borgare eller socialdemokrater, före eller efter nyår.

Alternativet till Kungstorgsgaraget är ett levande torg, inte ett torg med parkeringsplatser. Men vi nöjer oss inte med det, utan kräver att politikerna i staden öppnar sig för en kommande bred diskussion om hur Göteborg skall planeras för framtiden och att de respekterar folkopinionen.

VI KRÄVER:
BYGG UT KOLLEKTIVTRAFIKEN PÅ
PRIVATBILISMENS BEKOSTNAD!
KULTUR OCH AFFÄRER DÄR FOLK
BOR!
INGA PARKERINGSANLÄGGNINGAR I
CENTRALA STADEN!

VI AVBRYTER OCKUPATIONEN!

VI HAR SEGRAT!!!

EN ANNAN SIDA AV OCKUPATIONEN

Det är ingen enkel uppgift att göra en utvärdering eller en analys av Kungstorgsockupationen. På vägen från verkligheten och den omedelbara upplevelsen till abstraktionen/analysen tappar man lätt bort många aspekter. Verkligheten är sammansatt och djup och bred och hög, och de olika aspekterna av verkligheten lappar över varandra osv. Kungstorgsockupationen visade sig också innehålla många olika intressanta sidor.

Jag tänker speciellt på det känslomässiga planet, det kommer sällan med i den politiska abstraktionen/analysen. Ockupationen har varit en känsloupplevelse också. En upplevelse som är en verklig del av kampen.

Det kapitalistiska samhället kan inte sprida de positiva känslor vi behöver - samhörighet, kollektiv glädje, kollektiv kamplust, kollektiv spontanitet - det är något vi måste skapa själva. Och det är det som hände under ockupationen. Därför är ockupationen också en erfarenhet på det planet.

Ockupationen har visat att det finns ett behov av att t ex höra musik, se uppträdanden, höra föredrag eller ta en fika på ett mer spontant och mindre arrangerat sätt. Det ska vara lättåtkomligt och torget är en utmärkt plats. På segerstormötet igår kväll beslöts att man skulle försöka verka för att scenen som man byggt skulle få stå kvar.

Underhållning på det enkla och opretentiösa vis som har förekommit under ockupationen har varit ett mycket uppskattat inslag av alla de tusentals människor som har besökt torget.

En fara ligger visserligen och lurar. En sån här återkommande aktivitet, om den nu får en chans, kan lätt bli en institution och förlora sin spontanitet och charm. Men vi måste stå emot en sådan utveckling och vi måste kämpa för det

KUNGSTORGET



KINA

Drakens år

1976 räknas i Kina som "Drakens år". Detta år skall enligt den kinesiska årscykeln vara året med största möjligheter till framgångar. Om 1976 kommer att kunna räknas som ett framgångsrikt år i Kina för den ena eller andra sociala grupperingen är väl för tidigt att avgöra. Faktum är att en hel del avgörande personförändringar på ledande poster har skett. Chou En-lai och Mao har dött. Teng Hsiao-ping har rensats ut. Ny premiärminister och partiordförande är Hua Kuo-feng. Nu senast utrensningen av "shanghaiadikaler". Följande artikel ska försöka visa på vilka krafter som legat bakom dessa personförändringar, samt se vad som döljer sig bakom etiketten "vänster" på de fyra "shanghaiadikaler".

Motsättningarna inom det kinesiska kommunistpartiets (KKP) ledning och inom den härskande klassen i Kina, statsbyråkratin, har alltsedan folkrepubliken grundades 1949 rört sig om samma fråga. Hur ska man på effektivaste sätt utvinna största möjliga överskott i ekonomin, hur ska man på effektivaste sätt erhålla arbetarnas och böndernas merprodukt (annorlunda uttryckt: hur effektivisera utbyggnaden?). Två huvudlinjer har utvecklats:

1. Stimulera arbetet med hjälp av materiella belöningar, ackordslöner, privata andelar av produktionsresultatet, belöningar åt företagsdirektörer och fackpampar som kan öka produktionen.

2. Genom ideologiska/politiska kampanjer förmå arbetarna att arbeta för nationens och partiets bästa, t ex genom obetalt övertidsarbete, "socialistisk tävlan" t ex.

MAOS LINJE

Första gången dessa två linjer konfronterades i större skala var under "Det Stora Språnget" 1958-60. Den nu utrensade Chang Chun-Chiao skrev då en artikel: "Bryt med den borgerliga rättsordningen":

"För att stödja Folkets Befrielsearmé följde tusentals milismän armén på deras marsch söderut. De levde under samma förhållanden som armén i övrigt. De strävade inte efter att bli tjänstemän eller att bli rika. De tänkte inte på lön, allra minst ackordslön... Efter landets befrielse var detta militärt kommunistiska levnadssätt med 'behovssystemet' i fokus alltså mycket populärt..."

Huvudargumentet mot behovssystemet är att det inte stimulerar till entusiasm för arbetet. (Vår kurs) Dess teoretiska bas är 'principen om materiella intressen', sådan den framhålls av nationalekonomerna. Man hävdar att eftersom kvarlevor av den gamla arbetsdelningen alltså existerar i det socialistiska systemet

utveckla produktionen genom att tillgodose arbetarnas materiella intressen' en underbar princip.

...Som en följd av angreppet på behovssystemet har levnadsstandarden för partikadern förändrats och de som var vana vid hårda villkor har snabbt lärt sig manererna hos herremannen, överklasskinesen... Det finns kadrer som visar missnöje när de inte hälsas som 'överordnade'. Detta 'stimulerar' verkligen till något. Men inte till arbetsentusiasm (vår kurs) utan till entusiasm för anseende och rikedom... En del kadrer förväntar sig extra lön efter att ha arbetat bara en timme extra."

LIUS OCH TENGS LINJE

Mao och "vänstern" misslyckades med att höja produktionen med hjälp av de ideologiska/politiska kampanjerna under "Stora Språnget". Produktionen sjönk istället. Detta ledde till att den andra linjen med materiella belöningar tog hem spelet. Dess främste förespråkare Liu Shao-chi skrev "70 artiklar om industripolitik" i december 1961:

"Artikel 2: Uppgift och målsättning för industrin från och med nu är att 'marknaden kommer först'.

Artikel 9: Alla industriella enheter som uppvisar förlust i den 'ekonomiska redogörelsen', med undantag för ovan nämnda, upphör hädanefter med sin verksamhet.

Artikel 22: Hädanefter sammankallar ingen industriell enhet sina tjänstemän och arbetare på nytt för att mobilisera dem i 'bittra strider'.

Artikel 25: Fabrikerna ska räkna ut ackordslöner när så är möjligt."

Dessa två linjer för utvecklandet av produktionen återfinns i alla statsbyråkratiska stater, mer eller mindre tydligt framträdande.

Vi sade tidigare att bägge linjerna är ett uttryck för den härskande statsbyråkratiska klassens ansträngningar att säkra sin makt. De bägge linjerna har alltså inte någon särskilt olik social bas inom statsbyråkratin - de inom stat och parti som kontrollerar den centrala ekonomin. Möjligen kan det synas symptomatiskt att personer inom den ideologiska apparaten och militären tenderar att stödja den förstnämnda fraktionen.

Likaledes söker, och lyckas, bägge fraktionerna vinna anhängare bland arbetarklassen och bönderna. Dock lyckas de som förespråkar ekonomiska belöningar vara den fraktion som erhåller stöd under längst period. Förutsättningen för den ena fraktionens framgång är att den andra fraktionen drar på sig arbetarnas och böndernas missnöje.

En viktig skillnad i fraktionernas massbas finns dock. Den 'ekonomistiska' fraktionen söker stöd hos de mellanskikt som har till uppgift att administrera företagen på det lokala planet, företagsdirektörer, fackföreningspampar och lokal partiledning. Detta gör 'ekonomisterna' genom att ge dessa grupper bättre materiella villkor än t ex arbetarna i samma fabrik.

Den 'radikala' fraktionen utnytt-

betare och företagsledning till att uppmuntra arbetarna att störta den lokala byråkratin, tvinga ut administratörerna i produktionen, osv. På detta sätt avleder man missnöjet från den centrala byråkratin (den härskande klassen) till den lokala byråkratin (mellanskikt).

UTVECKLINGEN EFTER "DÉT STORA SPRÅNGET"

Efter denna presentation av huvud dragen i de två linjerna, ska vi se lite på hur de utvecklats sedan "Det Stora Språnget". Som nämnts fick Liu Shao-chi-fraktionen initiativet efter Mao:s misslyckande. Men Liu och Teng Hsiao-ping lyckades endast delvis med hjälp av sina materiella belöningar att höja produktionen. Vid slutet av den tredje femårsplanen 1966 hade produktionen stagnerat igen. Protester från tillfällighetsarbetare från landsbygden, liksom från arbetare i städerna med låga löner, började göra sig hörda.

I detta läge ser Mao-fraktionen sin chans att utnyttja missnöjet med den stigande utsugningen och att gripa initiativet. Mao mobiliserar först studenterna i "Den Stora Proletära Kulturrevolutionen", med bekant resultat.

Men maoisternas position som ledande fraktion blir inte långvarig. Efter några år manövreras den ena efter den andra från Mao-fraktionen ut (t ex Lin Piao). I produktionen strävar de lokala direktörerna efter större inflytande, ackordsarbete återinförs. Det som återstår av Mao-fraktionen är Shanghaiadikaler. Med hjälp av sin kontroll över propagandan griper man initiativet i de politiska kampanjer som startas: Anti-Lin-Piao-kampanjen blir till en Anti-konfusiuskampanj. När så Teng Hsiao-ping kommer tillbaka i strålkastarljuset som ledare för "högern", startas kampanjen "studera proletariatets diktatur", alldeles innan den 4:e folkkongressen. Även om "radikalerna" lider bakslag på kongressen, lyckas man via proletariatets-diktatur-kampanjen allt mer gripa initiativet.



Maoisterna mobiliserar arbetarna i kampanjer mot lokala direktörer, mot ackordsarbete, mot lokala fack- och partipampar. Detta passar arbetarna som hand i handske. Men snart nog så kommer kraven från maoisterna: Extra produktionsinsatser för nationens bästa, "frivilligt" övertidsarbete...

När så Chou En-lai dör i början av detta år kan man också gå till angrepp mot dennes politiska linje i fråga om den ekonomiska politiken. (Chous förslag från partikongressen om de "fyra moderniseringarna", jordbrukets, industrins, försvarets, vetenskapens och teknologins modernisering.)

I "Röda Fanan", KKP:s teoretiska organ, 1:a mars i år attackerade radikaler "de fyra moderniseringarna". Av arbetarklassen och folk i gemen uppfattades "de fyra moderniseringarna" som något positivt, något som skulle leda till förbättrade lev-

nadsförhållanden. Det är i detta perspektiv som demonstrationerna på den Himmelska Fridens Torg i Peking kommer in. När 100 000-tals pekingbor demonstrerade sin sympati för den avlidne Chou En-lai, så demonstrerade man egentligen för "de fyra moderniseringarna" - och därigenom också för Teng Hsiao-ping och mot radikaler. Man hade fått nog av övertidsarbete, nog med tal om försäkelser för nationen, nog med utsugningen. Demonstrationerna slogs dock snabbt ned. Vi måste dock komma ihåg att radikaler nas stöd var mycket begränsat, och berodde huvudsakligen på att man kunde åberopa sig på Mao som auktoritet.

När så Mao dog, tog det mycket riktigt inte mer än ett par veckor innan radikaler var avpoletterade, och Hua Kuo-feng var såväl premiärminister, partiordförande samt befälhavare för de väpnade styrkorna. Detta dock utan att de formella reglerna för tillsättandet av posterna följts. Dessa poster skall tillsättas av centralkommittén, men denna har ännu inte haft något sammanträde sedan Mao dog.

VAD KOMMER NU ATT HÄNDA

Enligt vår analys skulle alltså Hua Kuo-feng vara företrädare för en fraktion inom KKP/statsbyråkratin, som har materiella belöningar som drivkraft i ekonomin på sitt program. Finns det några tendenser som tyder på att detta är riktigt?

Hsinhua, den kinesiska nyhetsbyrån rapporterar ideligen om hur produktionen nu sätts i centrum, man rapporterar om hur produktionen redan har ökat i många industrier "i glädje över avlägsnandet av de fyra hundarna från Shanghai".

Hua har talat om att man ska genomföra Chou En-lais ekonomiska planer, dvs de fyra moderniseringarna. Man har också meddelat att lönerna ska höjas.

Å andra sidan talar man fortfarande om att kritisera Teng Hsiao-ping, om än mindre intensivt än förr. Ännu har man dock inte nämnt något om införande av ackordsarbete. Det senare låter sig dock svårigen göras så snart efter att arbetarna deltagit i en kampanj för att avskaffa det. Vårt

tips är istället att statsbyråkratin inför "socialistisk tävlan" mellan olika industrier, sedan mellan olika avdelningar inom en industri, sedan mellan olika arbetargrupper... Kompletterat med belöningar till "segrarna" skulle denna tävlan komma att fungera som ett slags gruppäckord.

Är då vårt perspektiv på utvecklingen i Kina negativt? Det kanske kan tyckas så med detta perspektiv med ackord, större inflytande för direktörer osv. Men vi kan också redan iaktta utlovade lättnader i kulturpolitiken, och kanske på ideologins område. Detta kan innebära en större yttrandefrihet och därmed större möjligheter för en socialistisk opposition att formera sig.

Observatör

DE FYRAS GÄNG -EN VÄNSTER FRAKTION?

De fyra nyligen utrensade medlemmar av KKP:s politbyrå har ofta betecknats som "vänsterfraktion" eller "radikaler". Varför har man gjort det? Och stämmer det? Låt oss se på vad för åsikter de har framfört.

Som vi redogjorde för tidigare, så stod denna fraktion för en linje i ekonomin som innebar att materiella drivkrafter, som ackordslöner, skulle bekämpas. De uppmanade till kamp mot löneskillnader, och propagerade för lokala administratörers deltagande i produktionen.

Allt detta ter sig för våra ögon radikalt, det är ju bl a samma saker som vi kommunister här i väst kritiserar, och här ligger nog förklaringen till att Mao-fraktionen betecknats som "vänster". Men som vi också har visat, så måste man se till bevekelsegrunderna för deras politik, och den har inte främst varit omtanke om arbetarklassens intressen, utan den centrala statsbyråkratins.



Nidteckning av rödgardister föreställande bl a Liu Shao-chi, Teng Hsiao-ping, Wu Han, Madam Shau-chi, Peng Chin.

För att ytterligare belysa de fyra "radikalernas" inställning till arbetarklassen, ska vi blicka tillbaka på kulturrevolutionen.

KRITIK AV ULTRAVÄNSTERN

Chiang Ching, Maos hustru, var en av de som utgjorde "Centralkommitténs Kulturrevolutionära grupp", och därigenom var en av de ledande i Kulturrevolutionen. När så Mao, Lin Piao och andra ledande i Maopfraktionen fann det dags att ingripa mot ultravänstern, och rensa ut folk ur "kulturrevolutionära gruppen", blev det Chiang Chings uppgift att kritisera sina tidigare kamrater, som bildat den s k "16-maj kåren".

"16-maj kåren har lagt sig till med en image av 'ultravänster' och den riktar sin kritik mot främst premiärministern (Chou En-lai, vår ann)."

Nu till den andra frågan, armén. Tidigare förekom det felaktiga slagordet 'Grip en liten handfull i armén'. Det fick som resultat att 'en liten handfull i armén' tillfångatogs runt om i landet, man lade till och med beslag på de reguljära trupernas vapen.

...Slagordet är felaktigt. Ty partiet, regeringen och armén lyder alla under partiets ledning. Vi kan endast rensa ut en handfull kapitalistiska förräddare inom partiet och inte något annat...

...Jag har talat med de unga kämparna i Peking om saken. I fjol gick ni ut för att blåsa under revolutionselden och utbyta revolutionära erfarenheter. Men genom att gå ut nu igen gör ni bara skada."

Nu (september -67) är det alltså inte längre "rätt att göra uppror" som det var ett år tidigare. Den handfull "kapitalistfarare" i partiet som

skulle rensas ut hade rensats ut. Om nu massorna vill gå vidare och göra upp med all byråkrati, får de veta att de är kontrarevolutionärer.

SHANGHAI VÄNSTERN OCH SHANGHAIKOMMUNEN

De andra tre i "de fyras gäng", Chang Chun-chiao, Yao Wen-yuan och Wang Hung-wen kommer alla från Shanghai, därav beteckningen "Shanghai-vänstern". De spelade samtliga en stor roll i Shanghai under kulturrevolutionen.

I samband med strejkrörelsen i Shanghai december 1966 - januari 1967, lyckades det Chang, Yao och Wang att genom sin organisation "Shanghais Revolutionära Arbetarrebellers Höghävarter" gripa initiativet. Tillsammans med flera andra rebellorganisationer attackerade man den gamla stadsledningen, vilken var anhängare till Liu Shao-chis fraktion. 5 februari utropar Chang "Shanghaikommunen", efter en tid av kamp med andra rebellorganisationer, bl a "Andra regementet" och "Röda revolutionärerna".

Chang redogör själv för det odemokratiska sätt han kom till makten på: "Som tur var hade vi ett trumfkort i vår hand. (Parti-, vår ann) Centralen hade utsett mig och kamrat Yao Wen-Yuan till att vara medlemmar av Shanghaikommunen" - m.a.o. man hade stöd av folkarmén.

Efter utropandet av kommunen, reste Chang till Peking och träffar där Mao. När han kommer tillbaka har han ändrat uppfattning: Det ska inte längre vara en "kommun" enligt Paris-kommunens principer i Shanghai - den ska ersättas av en revolutionär kommitté, som består till en tredjedel vardera av representanter från de väpnade styrkorna, partiet och "massorna". Vid ett massmöte i Shanghai den 14 februari sade denne "revolutionär" bl a:

"Mao...påpekade att slagordet 'Förnya den proletära demokratin från grunden' är reaktionärt... Det vill säga, den proletära diktaturen kan endast utvecklas stegvis..."

Varför behöver vi gamla kadrer som suttit i ledningen tidigare? Orsaken är mycket enkel. Antag att några arbetare utträttat ett bra arbete. De vägar gå mot strömmen och göra uppror, de är kunniga och har kommit med betydelsefulla bidrag till kulturrevolutionen. Men om vi överlämnar till dem en stad som Shanghai eller en provins som Kiangsu, skulle de få svårigheter med styrandet pga bristande erfarenhet. Det är förmodligen lättare för dem att leda en verkstad.

Idén om att 'tvivla på alla och omstörta allt' är reaktionär. Den kommer inte från oss rebeller, men utövar inflytande över oss... Det påstods till exempel att 'sedan lång tid kontrollerar byråcheferna avdelningscheferna, som kontrollerar avdelningens personal'. Jag tror att detta förhållande kommer att råda i framtiden också."

Är detta revolutionärt? Eller ens radikalt? Nej, i den revolutionära situation som Shanghai befann sig i var detta uttalande av Chang reaktionärt!

Som vi kan se är "Mao-fraktionen", "vänstern inom KKP", "Shanghai-vänstern", "de fyras gäng" eller "de fyra hundarna" - kärt barn har många namn - inte några representanter för den kinesiska arbetarklassens intressen. Tvärtom, de är en fraktion inom den härskande klassen i Kina, som förtrycker och utsuger arbetare och bönder.

Utan en klar förståelse av de ekonomiska och sociala relationerna i ett land, kan man göra sådana misstag som delar av den svenska "vänstern" gjort, när man sett "Mao-fraktionen" som förkämpar för arbetarnas intressen.

Observatör

Vilken framtid väntar pappers- och massaarbetarna?

Under de senaste månaderna har krisen inom stålindustrin fått en fullt motiverad uppmärksamhet i massmedia. Bl a har Uddeholms nedläggningshot mot stålverken i Söderfors och Vikmanshyttan avslöjats, och upprört många arbetare.

Krisen inom pappers- och massaindustrin har däremot delvis kommit i skymundan för alla kriser eller kriser inom andra branscher. Ändå vill vi påstå att den är omfattande, och inte visar några tecken på att kunna hävas de närmaste åren. Också inom pappers- och massaindustrin är det Uddeholm som går i bräsch för branschens nedrustning. I mitten av november lät Uddeholm meddela att man beslutat permittera nästan 500 arbetare vid sina fabriker i Deje och Skoghall i Värmland. För Deje-fabrikens vidkommande rör det sig om tre permitteringsomgångar om vardera 14 dagar, för Skoghallsfabrikerna två 14-dagars permitteringar. Att beskedet kom överraskande inte bara för arbetarna, utan också för bolagsledningen, kan man förstå, när man vet att Uddeholmsbolaget så sent som i oktober gick ut med en stor annonskampanj i fackföreningspressen för att få arbetare att söka anställning vid Skoghalls nya kartongfabrik. 270 arbetare sökte man, påstod annonserna. Samtidigt låter man alltså permittera nära 500 vid samma och en närliggande fabrik!

Men det är inte bara Uddeholms pappers- och massatillverkning som nu börjat vackla. Mönstret går igen vid de flesta företag och industrier inom skogsindustrin. Så skall t ex NCB:s sulfittfabrik i Hissmora i Jämtland sysselsätta 225 anställda med "underhållsarbete" fyra veckor i december. Ett tvåveckorsstopp i produktionen är också planerat till påskhelgen. I Hissmora, liksom i Deje och Skoghall, är lagren överfyllda.

Också statliga Assi berörs av krisen. Vid Assis fabrik i Karlsborg utanför Kalix ska produktionen av pappersmassa skäras ned till hälften. Vilka konsekvenser detta kommer att

få för fabriken arbetare är ännu okänt.

Vid Gränseverken fabrik i Utansjö är om möjligt situationen ännu risigare; 15 veckors driftstopp är att vänta nästa år, berättade Nya Norrland nyligen. Situationen börjar bli densamma inom Bergvik och Alakönskoncernen. Under november stod koncernens fabriker i Sanderne och Bergvik stilla.

Och detta är bara ett axplock av krisfenomenen inom pappers- och massaindustrin just nu. Vid de flesta fabriker vi känner till planeras nu driftinskränkningar eller permitteringar. Anställningsstopp har existerat vid de flesta fabriker sedan mer än ett halvår tillbaka.

Varthän är pappers- och massaindustrin - ett av svensk exportindustris "flaggskepp" - på väg, undrar nu många pappers- och massaarbetare. Ja, ett år då säkert: hårda tider väntar, och arbetsköparna inom denna bransch kommer försöka sig på samma trix som arbetsköparna inom andra branscher. Det är vi arbetare som i form av driftinskränkningar, permitteringar och avskedanden ska betala krisen, resonerar arbetsköparna. En benhård attityd i avtalsrörelsen är också att vänta. Men vi kan inte vänta på att hoten och beskedet kommer! Vi måste kämpa och organisera oss. Facket inom pappers- och massaindustrin har visat sig vara minst lika undfallande och kampovilliga som inom övriga branscher. Vi arbetare måste - som arbetarna vid Iggesund fabriker nyligen gjorde - ta upp kampen självständigt, och kollektivt bekämpa arbetsköparnas provokationer. Endast så kan vi möta krisen inom branschen!

Förbundets Arbetarmakts fabriks-cell på Munksjö Pappersbruk

FEM SÄTT ATT ANVÄNDA TIDNINGEN ARBETARMAKT



5 SÅ TILL SIST DET ISÄRKLASS ÖVERTRÄFFAT BÄSTA SÄTTET: LÄS DEN! MEN KRITISKT. OCH HJÄLP TILL ATT GÖRA DEN ÄNNU BÄTTRE - RITA, FOTOGRAFERA ELLER SKRIV TILL:

ARBETARMAKT
Box 31 102
40032 GÖTEBORG 31

'I Albanien har proletariatet makten'

I nr 4/76 av tidningen **ArbeterMakt** finns en artikel om **Albanien**. Den är undertecknad av signaturen **Brutus**, men jag tar för givet att den även uttrycker **Förbundet ArbeterMakts** åsikter. Det är en undermålig artikel. Och för att bemöta alla sakfel och uppenbara lögnar så skulle det behövas stort utrymme. Jag nöjer mig därför med att ta upp några av de saker som **Brutus** tar upp.

KORT OM HISTORIEN

Först något om de historiska fakta som inleder artikeln. **Brutus** påstår: "1946 började man att tvångskollektivisera jorden" och vidare "1967 var jorden till 100% statsägd". Detta är en ren och skär lögn.

→ debatt ←

Idag så finns det två former av ägande i Albanien. Kooperativt (inom jordbruket), dvs jorden ägs av det jordbrukskooperativ som brukar den, och statligt ägande, dvs hela folket äger det genom sin proletära stat. Jordbrukskooperativen bildades mellan 1946 och 1965 på frivillig grund. Genom övertygelse så fick partiet med sig bönderna, först på slätten och därefter i bergen. Än har inga statsjordbruk bildats av kooperativen. Men målet är att all egendom ska bli statlig och alltså ägas av folket gemensamt.

De statsjordbruk som finns idag är grundade på de egendomar som tillhörde de forna förtryckarna: godsägarna, de italienska fascisterna och kyrkan. Expropriationen av den jorden var ett uttryck för det statskicks som upprättades i Albanien efter befrielsen 1944, dvs ett uttryck för proletariats diktatur.

VÄRLDENS MINSTA LÖNESKILLNAD

Brutus påstår vidare att "Direktören (!) tillsätts av partimyndigheter och har en lön på 2-3 gånger en vanlig arbetare".

Från 1 april i år gäller nya bestämmelser för lönesättningen. Tidigare var skillnaden maximalt som förhållandet 1:2,5. Nu är det som mellan 1:2 mellan högsta och lägsta lön. Detta är världens minsta löneskillnad. Och det är inte direktören som har de högsta lönerna i landet utan gruvarbetarna. Dessutom finns det inga skatter, och hyran är max 3% av inkomsten. Ledningen av fabriken väljs av de som jobbar där och kan avsättas om de missköter sig eller på annat sätt förlorar de anställdas förtroende. Detta är viktigt för att inte en ny borgarklass ska växa fram och erövra makten från arbetarklassen.

ALLA KVINNOR HAR JOBB

Ett av de mer makabra avsnitten i **Brutus** artikel handlar om kvinnans frigörelse. **Brutus** skriver: "Kvinnoförtrycket har varit och är fortfarande stort. Kvinnans frigörelse är inte långt kommen i Albanien." Och som exempel tar **Brutus** bl a fram att skilsmässorna är ovanliga. Men nämner inte ett ord hur kvinnans situation i Albanien har förändrats. För lite mer än 30 år sedan var Albanien ett feodalt land där unga flickor kunde köpas och säljas när de skulle gifta sig. Antalet kvinnor som hade ett eget arbete som de fick lön för var försvinnande få. Juridiskt så saknade kvinnan samma rättigheter som

Det finns daghem åt alla barn. I bostadskvarteren så finns det tvättinrättningar och restauranger där man kan köpa färdiglagad mat. Detta för att befria kvinnan från hushållsgöromålen. Idag rycker kvinnan fram på alla områden i Albanien. **Brutus**, står du fast vid att "kvinnans frigörelse inte är långt kommen"?

FEMÅRSPLANERNA

Vår käre **Brutus** skriver också om femårsplanerna och makten över produktionsapparaten. Han skriver: "Arbetarklassen beslutar heller inte om planeringen av ekonomin. Det är det Albanska Arbetets Partis högsta byråkrater som gör upp och beslutar om femårsplanerna. Det går till så att plankommissioner, tillsatta av Partiets centralkommitté, gör upp en råplan efter att ha gått igenom förra periodens resultat av femårsplanen. Sedan skickas denna råplan ut till några olika företag där arbetarna genom den lokala partiorganisationen får komma med sina synpunkter. Efter det omarbetas planen och PPSH:s (Albanska Arbetets Partis) centralkommitté fastslår planen."

Denna beskrivning stämmer lika lite med verkligheten som **Brutus** övriga fakta. Och hur han med Reserapport som källa kan hävda att planen skickas ut till några olika företag, är för mig en gåta. Skaffa gärna Reserapport och läs själva. Hur går då fastställandet av en femårsplan till?



Kamrat Enver Hoxha, omgiven av växande släktet.

Med femårsplanerna har arbetarna och bönderna den direkta kontrollen över den ekonomiska utvecklingen. Först studeras den ekonomiska utvecklingen och resultatet av den innevarande planperioden. Rapporter och kritik från arbetsplatserna undersöks mycket noga. Undersökningar görs och diskussioner sammanställs av vilka delar av produktionen som behöver utvecklas. På så vis sammanställs en råplan. Denna sänds ut till massorna. Förslaget till femårsplan diskuteras på varje fabrik, jordbruk och skola, eller med andra ord över hela Albanien. Varje arbetsplats värderar sin insats i den nya planen. Både hur produktionen ska utvecklas kvantitativt och kvalitativt. Synpunkterna samlas in och planen omarbetas. Den nya planen diskuteras av PPSH:s centralkommitté. Den bifogar sina synpunkter innan hela materialet går ut på remiss till folket. Under denna remisstid kan arbetarna, bönderna och alla andra, inte bara yttra sig om sitt eget verksamhetsområde utan om allt de tycker är viktigt. Läraren kan lägga sina synpunkter på fabrikenas uppgifter och rikta speciell kritik mot tex stadens textilindustri. Eller arbetaren kan lägga sina synpunkter på jordbrukskooperativens planer. Bönderna kan lägga fram sina synpunkter på utbildningen osv. Diskussionerna spänner över alla fält, från enskilda planmål till inriktningen på utrikeshandeln. När folket har sagt sitt sänds planen till partikongressen. Partikongressen antar sedan den omarbetade planen, men den är fortfarande inte giltig utan den sänds slutligen till folkförsamlingen.

Folkförsamlingen består av 250 delegater som valts genom personval och som representerar olika valdistrikt. Detta är något helt annat än den beskrivning som **Brutus** ger.

UTRIKESPOLITIKEN

Brutus spekulerar också om en påstådd spricka mellan Albanien och Kina, grundad på olika uppfattningar i utrikespolitiska frågor, och på ett likaledes påstått ekonomiskt beroende av Kina. **Brutus** talar om att Albanien under 60-talet var Kinas lilla "lydrike" i Europa, att Albanien "på slutet av 60-talet började att bli allt mer beroende av Kinas "fördelaktiga" lån och handelsavtal" och att Albanien anser att delar av Kinas utrikespolitik är "kontrarevolutionär, ja rent av reaktionär". Så långt **Brutus**.



Det är riktigt att Albanien har erhållit ett omfattande stöd från Kina. Ett stöd som minskar allt eftersom Albanien förmår att helt och hållet stå på egna ben utan för stora uppoffringar för det albanska folket. Anser **Brutus** det vara fel av Albanien att ta emot stöd av Kina? På vilket sätt var det kinesiska stödet utformat eftersom det gjorde Albanien "beroende" av Kina? Och hur tog sig det beroendet uttryck rent konkret?

Albanska Arbetets Parti och Kinas Kommunistiska Parti för en i grunden likadan politik. De stod båda i främsta ledet när brytningen med de revisionistiska partierna kom i början av 60-talet. Och de bekämpar båda den politik som de nya tsarerna i Kina står för. Enheten mellan PPSH och KKP grundar sig på enighet kring de grundläggande marxist-leninistiska principerna. Det gäller såväl inrikes- som utrikespolitiken. Albanien är enigt med Kina om att faran för krig växer, att de båda supermakterna är huvudfienden till världens folk, osv. Att de sen har intagit olika ståndpunkter i enstaka frågor beror just på att Albanien inte är ett lydrike under Kina.

PROLETARIATETS DIKTATUR

Brutus avslutar sin artikel med följande visdomsord: "Kapitalismen har krossats men arbetarna förtrycks nu istället av den statsbyråkratiska klassen. Överskottet av arbetarnas arbete tas om hand av den härskande byråkratin, som använder det till att upprätthålla samhällssystemet, dvs ytterst till att försvara sina privilegierade situation och till att utöka sin makt."

Detta är ren och skär rappakalja. Det enda som är sant i det stycket är att kapitalismen har krossats. Samtidigt så påstår **Brutus** att arbetarna förtrycks av den statsbyråkratiska klassen. Detta är en motsägelse. Grundvalen för det socialistiska samhället är att arbetarklassen har makten. Andra kriterier som man måste ställa är att produktionen in-

riktas efter folkets behov och inte efter profit, att samhället utvecklas mot kommunismen och att arbetarklassen har kontrollen över produktionsmedlen. Men det viktigaste är att arbetarklassen har makten. Därför att detta är en förutsättning för de andra tre kriterierna. Och i Albanien har arbetarklassen makten på alla områden, men självfallet så fortsätter klasskampen under hela den socialistiska epoken. En ny borgarklass kan växa fram och ta makten precis som i Sovjet. Albanerna har lärt av denna utveckling och bl a arbetarkontrollgrupperna, som **Brutus** avfärdar som spioner mot sin egen klass, är ett mycket effektivt vapen i kampen mot uppkomsten av en ny bourgeoisie.



Ett av de allra bästa exemplen på arbetarklassens makt och proletariats diktatur i Albanien är tillkomsten av den nya författningen. Förslaget till denna författning har diskuterats av varje alban sedan den 21 januari i år. Det trycktes omedelbart upp i en massupplaga och spreds över hela landet. På varje arbetsplats har det varit intensiva studier och diskussioner av författningen. Och på de arbetsplatser som vi besökte på en resa i somras hade man lämnat in flera ändringsförslag. Samtidigt som diskussionerna om författningen har det över hela landet pågått studier om proletariats diktatur, partiets roll, arbetarklassens ledande roll i partiet och staten osv. Mötena hålls varannan fredag efter arbetets slut och deltagandet är frivilligt. Vi frågade en arbetare vid precisionsindustri fabriken i Korçë om hur många som deltog i studierna och han svarade förvånat: "Alla naturligtvis." Efter diskussionerna så skickas rapporter och ändringsförslag in för att sammanställas till ett slutgiltigt förslag som folkförsamlingen får besluta om. Jämför detta med hur man nu håller på att ändra tryckfrihetsförordningen i vårt land.

Men det bästa beviset för att det är arbetarklassen som har makten i Albanien är nog ändå att arbetarklassen och bönderna är beväpnade. Det berättas att **Chrustjev** under ett besök i Albanien blev mycket förvånad över detta och frågade **Enver Hoxha** om han inte var rädd för att folket skulle vända vapnen mot honom och andra ledande kadrer. Men **Enver** svarade: "Om dom gör det så gör dom det för att dom anser att vi har utvecklat till nya förtryckare. Och då är dom i sin fulla rätt."

NÅGRA FRÅGOR

Till sist skulle jag vilja ställa ett par frågor till **ArbeterMakts** redaktion och till signaturen **Brutus**: Är Albanien socialistiskt eller kapitalistiskt? När och hur tog den statsbyråkratiska klassen makten? Vad är det som enligt er avgör om ett samhälle är socialistiskt eller ej? Ni påstår att den albanska arbetarklassen är förtryckt av en statsbyråkratisk klass. Varför vänder i så fall inte den beväpnade albanska arbetarklassen sina vapen för att stöta förtryckarna?

'I Albanien finns ingen arbetarmakt'

Jag ska börja med att kort besvara de anklagelser du riktat mot sakhögheten i den Albanien-artikel jag skrev i nummer 4/76 av Arbetarmakt. För den som inte läst artikeln kan sägas att det numret finns att beställa från Tidningen Arbetarmakt, Box 31 102, 400 32 Göteborg 31.

Du påpekar helt riktigt att det felaktigt i artikeln står att "1967 var jorden till 100% statsägd". Jag beklagar felet (det var inte mitt syfte att fara fram med osanning) och tillägger att där egentligen skulle stått att "idag är 98% av landets jordbruk socialiserat". (1) Jordbrukskooperativen svarar för 80% av hela jordbruksproduktionen, medan statsfarmarna står för 20%. (2) Jordbrukskooperativen är ändå knutna till staten, eftersom staten är den enda köparen av jordbruksprodukter (3), samt att de också är hänvisade till staten för att hyra maskiner (4).



Du nekar inte till att direktören tillsattes av partimyndigheterna, men försöker påvisa att det är arbetarna som väljer makten genom att visa på de små löneskillnaderna mellan teknokratin (direktörerna m fl) och arbetarna. Sedan när har marxister börjat utgå från lönen och löneskillnaden när de velat undersöka samhällets struktur och vilka som kontrollerar merprodukten?

(För övrigt bekräftar Reserapport på sid 13 att företagsledningen utses av regeringen: "på t ex textilkombinatet Mao Tse Tung är hela den administrativa personalen utvald av regeringen.")

Jag kommer senare i artikeln ta upp vår statsbyråkratiska teori, som gäller även Albanien. För att förklara varför albanska direktörers löner är så låga, måste jag föregå mig själv lite. För att kunna uppfylla målsättningen för byråkratin - "produktion för produktion", dvs. en maximal utökning av produktionsarealen - gäller för byråkratin att hålla nere på alla onödiga utgifter, all onödig produktion för konsumtion.

Man måste hålla nere arbetarklassens konsumtionsnivå till endast det socialt nödvändiga. De "låga" lönerna hos teknokraterna, som inte är den härskande klassen (den bestämmer inte heller över sina egna löner), kan då tjäna som ett föredömligt exempel för arbetarklassen. Likaså kan byråkratins låga löner förklaras med den puritanska moral som naturligtvis måste till för att hålla nere konsumtionsnivån. De låga lönerna tjänar också syftet att dölja var den verkliga makten ligger, vilka det är som kontrollerar merprodukten.

De små löneskillnaderna är absolut inte något slags bevis på att arbetarklassen skulle ha makten i Albanien. Sen kan man ju undra varför Calle inte reagerar på ackordshetsen i Albanien. Vad det gäller ackordsarbetet i Sverige reagerar du väl, Calle! Det albanska arbetets parti har också uttalat sig mot absolut likhet på löneområdet, med motiveringen: "En lat arbetare kan inte tjäna lika mycket som en duktig." (5) Är det inte samma argument som används i Sverige av arbetsköparna?

Även om min förra artikel antydde det motsatta, så håller jag med dig om att man i Albanien gjort mycket stora framsteg vad det gäller

nor jobb." Kvinnan i Sverige är inte frigjord för att hon numera kan komma/tvingas ut på arbetsmarknaden. Det innebär bara att samhällets reproduktion av arbetskraft kan klaras utan att kvinnan behöver vara hemma under barnens hela barndom, men också att hon nu blir direkt utsugen av någon kapitalist.

INGEN ARBETARKONTROLL

Det albanska kommunistpartiet (Albanska Arbetets Parti) påstår att det i Albanien råder "proletariatets diktatur". Om arbetarkontroll säger Enver Hoxha: "Arbetarkontroll är det säkraste medlet med vilken arbetarklassen kan behålla proletariatets diktatur i sin hand och garantera genomförandet av partilinjens."

För det första vad är det för "arbetarkontroll" han menar, eftersom han säger att det är det "säkraste" sättet (och inte det enda) att behålla det kallar "proletariatets diktatur"? Formuleringen antyder lite lätt att det bara är frågan om arbetarnas insyn och möjligheter att kontrollera vad som i själva verket partiet och byråkratin beslutar.

Så visar det sig också vara fallet om man läser vidare i det material om Svensk-Albanska Föreningen gett ut: "Arbetarkontroll är en enhet av: 1. Partiets kontroll 2. Statens kontroll 3. Arbetarklassens direkta kontroll" (7)

Partiet och staten slogs ihop hösten -75 även officiellt, enligt DN.

Man blir lite nyfiken på vad det där med "arbetarklassens direkta kontroll" är för något, men man får svaret ganska snart om man läser vidare. Arbetarklassens direkta kontroll sägs vara en kombination av följande enheter:

1. Fackföreningarna (bedriver studier i och diskussioner kring partiets politik)
2. Arbetarkontrollgrupper (se längre ned)
3. Kritiktavlor (där alla har rätt att kritisera överordnade)
4. Tidningar (där arbetarna kan beredas plats med kritik, såvda byråkratin inte kan rubricera kritiken som "anti-socialistisk", "anti-demokratisk" eller "fascistisk", för då är den förbjuden enligt konstitutionen) (7)

Av dessa fyra olika sätt genom vilka arbetarna sägs kontrollera produktionen brukar man främst poängtera de s k arbetarkontrollgrupperna. Dessa tillsätts dock av partikommitteerna och har inte heller några formella befogenheter. (8)

Vid en närmare kontroll visar det sig alltså att det är det Albanska Arbetets Parti (det neda tillåtna) som kontrollerar alltifrån de högsta statliga myndigheterna till de s k arbetarkontrollgrupperna.

FEMÅRSPLANERNA

Som Calle beskrivit vad det gäller femårsplanernas utarbetande görs först en råplan som sedan skickas ut till diskussion bland arbetare och tjänstemän på de olika företagen, och efter det samordnas kritik och önskemål (9) först branschvis för att Statens Plankommision sedan ska kunna arbeta fram en enhetlig plan. Det är därefter det Albanska Arbetets Partis kongress ger sitt godkännande (10)

De årliga planerna utarbetas på liknande sätt och blir slutgiltigt godkända av folkförsamlingen. Folkförsamlingens godkännande av planerna är dock mest formellt, eftersom den enda plan de kan besluta om är den PPSH (Albanska Arbetets Parti) redan godkänd. Folkförsamlingen väljs vart fjärde år, genom personval från de olika distrikten. Först måste dock kandidaterna nomineras av partiet. Man väljer bara de som i praktisk handling visat sig vara de bästa, de som mest hängivet arbetar för att tillvarata arbetarnas och böndernas intressen". (11)

Partiet kontrollerar alltså även folkförsamlingen indirekt, och denna är bara ett formellt beslutande or-

Nu kanske någon vill säga: "Jamen, partiet står ju för arbetarklassens intressen och i Albanien är det ju ett massparti."

För det första: arbetarklassen kan inte representeras av något annat än sig självt, arbetarklassen kan inte representeras genom något Parti. Den leninistiska tesen om "Partiet som utifrån tillför arbetarklassen dess medvetande" är resultat av ett odialektiskt användande av marxismen (21).

Ett parti kan inte genomföra socialismen eller inneha makten åt arbetarklassen. Arbetarklassen kan endast inneha makten över produktionen (och därmed över hela samhället) genom dess egna upprättade organ, arbetarråden.

Det spelar ingen roll att partiet är ett massparti. I Albanien har partiet ca 62.000 medlemmar (12) av en folkmängd på närmare 2,1 miljoner och en arbetarklass på närmare 1 miljon (13).

För att bli medlem i PPSH krävs att man är 18 år, har genomgått 8-årig grundskola och har rekommendationer från minst tre partimedlemmar. Först nomineras sökanden till kandidat. För att sedan bli medlem måste kandidaten i 2-3 år arbeta för partiet och visa god disciplin. (2 år för arbetare och 3 år för tjänstemän) (14) Efter det kan kandidaten inväljas av högre partimyndighet. Byråkratin utser själv sina påläggskalvar... På detta sätt kan byråkratin rekrytera kunnigt och pålitligt folk till de högre kadren. Man säkrar "arvet" för byråkratklassens fortsatta levnad som en direkt parasitär klass som utövar kontrollen över landets produktion och hela samhället.

UTRIKESPOLITIKEN

När det gäller Albaniens brytning med Kinas politik vad det gäller en del utrikespolitiska frågor, pekar jag främst på Kinas vilja att "ena arbetarklassen i de olika europeiska länderna i EG i kamp mot supermakterna". Detta har Albanien totalt tagit avstånd från, och säger att det bara är ett försök att från Europas borgarklass lura in arbetarna i ett reaktionärt klassarbete. (15)

På den just avslutade partikongressen i Albanien hyllades inte heller Hua-Kuo Feng. Man har heller inte kommenterat utrensningarna av bl a Maos hustru och andra s k "radikaler".

På frågan om jag anser det vara fel av Albanien att ta emot stöd från Kina svarar jag tveklöst nej. Men du måste väl hålla med om att stödet, som enligt välunderrättade källor uppgått till ca 200 miljoner dollar per år, varit och fortfarande är mycket viktigt för att Albanien ska kunna importera främst produktionsmedel från västländerna. Stödet har inneburit att Albanien hamnat i en beroendeställning, eftersom dollar är just den valuta landet behöver för att kunna inhandla för dem mycket viktiga produktionsmedel. Samtidigt som stödet har minskat har nu också Albaniens ledning insett faran, och under den kommande femårsperioden ska man satsa på att utöka exporten (16), medan man samtidigt ska vara mera restriktiva vad gäller importen.



Att som det bästa beviset för att arbetarklassen skulle ha makten ta upp det faktum att nästan alla arbetare är

istiskt. I Schweitz förvarar alla män i vapenför ålder (inklusive de som är arbetare) sina handeldvapen i hemmet, men i detta borgarparadis saknar arbetarklassen t o m strejkrätt (Om man vill vara väldigt kitslig kan man invända att majoriteten av den schweiziska arbetarklassen inte är schweiziska medborgare utan invandrare, men detta har inte alltid varit fallet). Kuba är ett annat exempel. Långt efter det att kubanerna hamnat i de ryska "socialfascisternas" garn hade de kubanska arbetarna fortfarande omedelbar tillgång till handeldvapen. Vi förmödar att Calle inte hävdar att Kuba är på en gång socialistiskt och en av Sovjets trognaste vasaller. Eller...?

Så länge den albanska byråkratin kan hålla skenbilden av nationen som en enhet levande, så kan den utan risk låta arbetarklassen vara beväpnad. Byråkratin målar upp det jättelika monstret, "socialimperialismen", som i varje ögonblick hotar att kasta sig över det albanska folket och krossa allt det byggt upp.

PROLETARIATETS DIKTATUR

Efter att nu ha visat på att det i Albanien inte existerar någon socialism så ska jag, så gott jag kan, kort försöka redogöra för produktionssättets karaktär och byråkratins uppkomst i Albanien. Jag rekommenderar läsaren att också studera Rådemakt nr 9-10, som utkommer någon gång i december.



Mahmut Schehe, Premiärminister

Där återfinns en mera utförlig presentation av Förbundet Arbetarmakts teori om det "statsbyråkratiska produktions-sättet".

Albanien var före det nationella befrielsekriget och revolutioneringen ett underutvecklat, agrart samhälle. Arbetarklassens numerär uppgick endast till 15.000 (17). På kapitalismens och imperialismens grepp över landet hindrades en utveckling av produktivkrafterna (18). Detta faktum utgjorde den materiella grunden för den statsbyråkratiska klassens etablerande. För att kunna utveckla produktivkrafterna var det nödvändigt att köra iväg den inhemska kompradorbourgeoisin (19) och de utländska imperialisterna.

I november 1941 bildades Albaniens Kommunistiska Parti (AKP), och det ställde sig uppgiften "att kämpa för det albanska folkets nationella oberoende och för en folkets demokratiska regering i ett Albanien fritt från fascism" (20).

Man ville uppnå enhet med alla, mellan alla klasserna i kampen för nationellt oberoende. "...Förener er med alla de nationalister som verkligen önskar ett fritt Albanien, med alla de ärliga albaner som vill slåss mot fascismen", löd de direktiv som gick ut till landets "kommunister". I opposition till denna folkfrontslinje stod bl a Shkodra-gruppen (23), och vissa förde tidvis fram paroller som "För ett kommunistiskt Albanien" och "För upprättandet av en albansk Röda Armé" (24).

Albaniens Kommunistiska Parti och den "Nationella Befrielsearmén" byggdes främst upp kring småbourgeoisin och bondemassorna (både fattigbönder och lite rikare). Gerillaverksamhet på landsbygden blev taktiken. Arbetarklassen förlorade man tidvis nästan

I Albanien... forts.

Den 22 oktober 1944 var landet befriat från de tyska och italienska fascisterna, och med kommunistpartiet i spetsen proklamerades "Albaniens Demokratiska regering". Landet var svårt sargat av ockupationen och kriget.

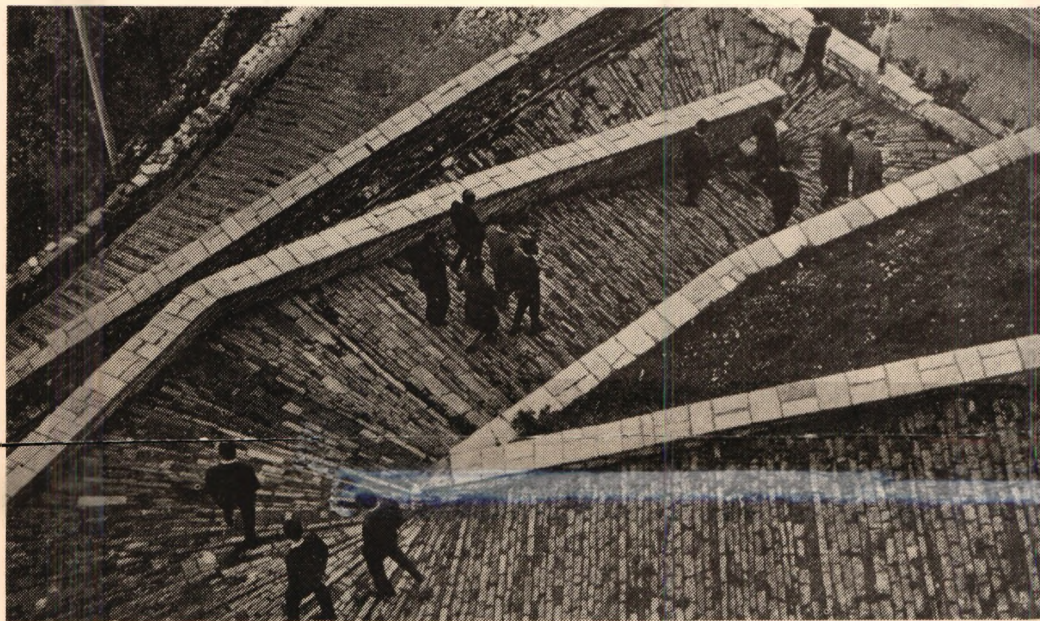
Den nya regimen uppgift bestod nu i att organisera uppbyggandet av landet och utvecklandet av produktivkrafterna. Detta skedde genom centrala direktiv. På grund av hotet utifrån (kapitalismen) tvingades man att satsa alla existerande resurser på utvecklandet av den tunga industrin, dvs. produktionsmedelsindustrin. Under den första femårsplanen 1951-55 uppfördes inte mindre än 154 stora industriprojekt (26).

Fram till 1970 expanderade industrin enormt, och stod 1970 för 61% av den totala jordbruks- och industriproduktionen. (27) Mellan 1938 och 1970 ska industriproduktionen ha ökat 64 gånger. (28)

Av den totala industriproduktionen gick 1970 57,5 % till nya produktionsmedel, medan produktionen av konsumtionsvaror utgjorde 42,5 % (29). För att kunna utveckla produktivkrafterna krävs alltså att byråkratin håller tillbaka konsumtionsvaruindustrin (till förmån för produktionsmedelsindustrin). Detta lyckas byråkratin med så länge det finns arbetskraft att tillgå (från landsbygden) och så län-

gare konsumtionsvaror). När det gäller en del mindre viktiga konsumtionsvaror (som produceras och konsumeras inom samma distrikt) kan en lokal prissättningsbyrå sätta priset (32). Eftersom det inte existerar någon marknad kan inte mervärdet realiseras. "Realiserandet av mervärde innebär försäljning av varor under sådana omständigheter att det sammanlagda mervärde som av arbetarna frambringats vid varornas framställning betalas av köparna." (33) Något kapital existerar alltså inte, eftersom kapital definieras som ett värde som förökas genom mervärdet. Det albanska (liksom det ryska, kinesiska etc.) produktionssättet innebär varken socialism eller kapitalism. Istället rör det sig om ett helt nytt produktionssätt, som först uppkom i Ryssland i och med att den ryska revolutionen och arbetarmakten degererades.

Calle frågar när den statsbyråkratiska klassen etablerades som härskande klass. På det kan jag väl svara att detta skedde i samma ögonblick som man behärskade kontrollen över produktionen. Något exakt datum går inte att säga, men i och med den första två-årsplanen 1949-51 (och femårsplanen därefter) kan man väl räkna med att den övergått från socialt skikt till en härskande klass. Dess klassbakgrund finner man i ledarna av det nationella befrielsekriget



"Byråkraternas trappa"

ge byråkratin med politiska stimulansmetoder kan uppmana arbetarklassen att uppoffra sig för bygget av "det nya samhället".

Under den femte femårsplanen 1970-75 ökade produktionen av produktionsmedel med 57 %, medan konsumtionssektorn endast ökade med 45 %. Den femte femårsplanens målsättning (från -70) uppfylldes dock inte helt. Arbetarnas protester blev för stora, och på hösten -75 tvingades man byta ut ledningen för planeringskommissionen. Den 6:e femårsplanen, som skulle trätt i kraft från och med år 1975, försenades och fastslogs först vid årets partikongress i början av november. Trots protesterna räknar man med att produktionen av produktionsmedel kommer att ha ökat med 62 % år 1980, jämfört med 1975 (31).

Albanien har idag en kollektivarbetarklass på 900.000 arbetare. Så gott som alla i produktiv ålder har arbete och man börjar anse landet som återuppbyggt. Produktivkrafterna har utvecklats till en sådan grad att klassernas intressen på allvar börjat glida isär. Den statsbyråkratiska klassen vill fortsätta producera ännu mera produktionsmedel (för att utöka den sektorn på vilken deras maktinnehav ytterst beror). Arbetarklassen å sin sida vill ha konsumtionsmedel för de pengar de tjänat.

I Albanien existerar ingen marknad, ingen konkurrens mellan olika företag. Staten är både säljare och köpare av produkterna. Produktionsmedlen flyttas lätt från ett företag till ett annat, stålet från stålverket flyttas utan att någon riktig försäljning sker (även om priserna officiellt, är dessa bara till för att förenkla bokföringen.)

Priset på konsumtionsvaror sättes också centralt (på det gäller viktiga

och ledarna inom Albanienens kommunistiska parti, i småbourgeoisins och de intellektuella skikt. (34)

Den allmänna målsättningen för produktionen i det statsbyråkratiska samhället är samma som i alla klass-samhällen, den härskande klassen vill förstärka och utvidga sitt behärskan- de av produktionen och samhället. Under kapitalismen leder detta till att kapitalisterna eftersträvar maximal profit. Under statsbyråkratin säkrar den härskande klassen sin makt genom att maximera det ekonomiska överskottet för hela den nationella ekonomin.

Brutus

fortfarande f d medlem i Svensk-Albanska föreningen

NOTER

1. Enligt Reserapport (sid 14); utgiven av Svensk-Albanska Föreningen
2. a.a. (sid 14)
3. Clarté nr 3/4-76 (sid 71). "De (kooperativistiska, min anm) får inte sälja något. Den 'fria' marknaden som t ex dominerar grönsaksförsäljningen i Sovjet, existerar överhuvudtaget inte i Albanien".
4. Reserapport (sid 21)
5. Clarté nr 3/4-76 (sid 61)
6. citerat ur Reserapport (sid 11)
7. a.a. (sid 11)
8. Enligt Gnistan nr 14/76 (sid 10)
9. enligt Mehmet Shehu, premiärminister ska inte mindre än 45.000 önske-

mål och förslag ha kommit in före fastsländet av den plan som ska gälla 1976-80 (Mehmet Shehu:s "Report on the 6th Five-Year Plan 1976-80", eng. upplaga sid. 35).

10. Reserapport (sid 13)

11. Röda Rappet nr 4-73 (sid 8); utgiven av KFML(r)

12) 62.000 medlemmar enligt Reserapport; enligt Mehmet Shehu:s "Report on the..." (sid 35) ska partiet ha 82.000 medlemmar, varav 78 % är arbetare eller kollektivjordbrukare.

13) 300.000 industriarbetare och 600.000 kollektivjordbrukare enl. Reserapport (sid 9).

14) Reserapport (sid 8)

15) Albania Today nr 1-72

16) Under den kommande 6:e femårsplanen räknar man med att exporten ska komma att öka med 23-26 %, medan importen kommer att öka i lägre takt. Man satsar på självförsörjande på sikt (Mehmet Shehu:s "Report on the..." sid. 73).

17) Clarté nr 3/4 -76 (sid 75)

18) Produktivkrafterna = redskap, maskiner, teknologi, arbetskraft, etc.

19. Kompradorbourgeoisin = den del av den inhemska bourgeoisin som är helt avhängig den utländska imperialismen.

20) Resolution antagen på det partibildande mötet 8-14 november 1941 enligt "Albanska Arbetets Partis historia", utgiven av Oktoberförlaget 1973 (sid 83-84).

21. Läs mer om detta i "Klass och parti" av Rossana Rossanda, utgiven av Arbetarpress.

22) Resolution antagen av de "kommunistiska" grupperna. AAP:s historia (sid 85).

23) Shkodragruppen skulle vara "trotskister" och ha ett relativt stort inflytande inom arbetarklassen (AAP:s historia sid 49). En del av de protesterande grupperna menade att förutsättningarna inte fanns för en socialistisk revolution, eftersom det varken fanns något proletariat eller någon bourgeoisie i ordets rätta bemärkelse (samma källa sid 53).

24. AAP:s historia (sid 72)

25. Tydligt märks detta när man granskar den första aktivistkonferensen som gjorde följande uttalande: "Men hur skall vårt parti bli starkt utan arbetare, när arbetarna skall vara dess bas" (AAP:s historia sid 99).

26. enligt Reserapport sid 14: Jämför detta med de sammanlagt 300 småfabriker och verkstäder, som fanns före befrielsekriget 1938. Hälften av dessa sysselsatte mindre än 10 arbetare (AAP:s historia sid 23).

27. Dock hade redan i maj -44 den första "folkdemokratiska regeringen" skapats. Denna bestod i stort sett av ledningen i AKP. Enver Hoxha blev med Permet-kongressen innehavare av alla de viktiga posterna som generalsekreterare i Partiet, ordförande i "folkdemokratiska regeringen" och överbefälhavare för Albanien Nationella befrielsearmé (AAP:s historia sid 185-86).

28. enligt Albanien-information nr 7-8/76 (sid 15), utgiven av Svensk-Albanska föreningen. Enligt Mehmet Shehu ("Report of the 6th...") utgjorde industriproduktionen 1970 52% av den totala sociala produktionen, men då har man även inräknat t ex hushållsarbete.

29. Albanien-information (sid 15). 1975 var siffrorna 58,5 resp. 41,5% (enl Mehmet Shehu "Report..." sid 12).

30. Mehmet Shehu "Report..." sid 16.

30. a.a. sid 40

32. Reserapport sid 23

33. Ernest Mandel Inledning till marxismens ekonomiska teori, sid 48.

34. Enver Hoxha själv avlade redan 1930 examen i gymnasiet i Korçë och reste sedan till Frankrike och Paris för högre studier. Där kom han för första gången i kontakt med den "kommunistiska" rörelsen, och med redaktionen på L'Humanité, organ för Frankrikes kommunistiska partis centralkommitté. Senare kom han, efter att bl a ha jobbat på albanska konsulatet i Bryssel, tillbaka till Albanien som lärare vid gymnasiet i Korçë. Där hjälpte han till med organiserandet av kommunistpartiet och den nationella befrielsefronten (AAP:s historia sid 64-66).

ICKE-LENINISTISK KONFERENS

I slutet av oktober, under en veckohelg, anordnades i Göteborg ett möte mellan olika organisationer och enskilda personer som på ett eller annat sätt mer eller mindre tagit avstånd från leninistisk politik i olika varianter.

Deltagare kom från hela Sverige och från Norge. Förväntningarna och utgångspunkterna var förstas skiftande - detta var första gången ett organiserat möte mellan "icke-leninister" kom till stånd. Det fanns inget i förhand bestämt syfte förutom den att pejla stämningar och lära känna de grupper och personer som eventuellt skulle kunna utgöra en grund för ett samarbete. Ett samarbete som skulle bygga på marxismen men ta avstånd från leninismen.

Man gick alltså ut försiktigt. Resultatet av mötet är också en försiktig början. Man enades om en diskussionsbulletin vars första nummer utkommer till jul och dessutom enades man om att ha ytterligare ett möte i mars nästa år.

Mötet var allt för kort för att kunna leda till några resultat vad gäller enighet om definitioner, utgångspunkter för samarbete och klargörande av ståndpunkter.

Är du intresserad av att delta i nästa konferens? Tag kontakt med: Förbundet Arbetarmakt Box 49 035 100 28 Stockholm

LENINISM

-Vad är det ?

Med *leninism* avser vi här inte Lenins teorier om imperialism, arbetararistokrati etc, utan den *partiteori* som har främst Lenin som upphovsman. Pga den ryska arbetarklassens obetydliga numerär och organisationsnivå kom Lenin att utveckla en teori för revolutionens genomförande, som innebar att partiet påtog sig uppgifter, vilka i ett mera avancerat kapitalistiskt samhälle tillkommit proletariatet och dess självorganisering i arbetarråd och arbetarmilis.

Leninismen kan således betecknas som en *substitutions* (ersättnings-) teori, som med vissa lokala modifieringar kunnat tas i bruk även i andra länder med svag arbetarklass.

Då socialismen, enligt vår åsikt, har som en av sina förutsättningar arbetarklassens *självorganisering* och *egenaktivitet* både under och efter revolutionen, kan en *socialistisk* revolution aldrig genomföras med den leninistiska modellen, däremot sk na tionella revolutioner typ Vietnam, Angola etc.



NYTT NUMMER UTE INOM KORT!

Nr 9-10 av *Rådamakt* kommer att bli ett dubbelnummer med följande innehåll:

KAF, facket och den självständiga organiseringen (del I)

Arbetarklassen och den nationella befrielsen

Huvuddragen i en politisk ekonomi för det statsbyråkratiska produktionssättet

Milton Friedman och Chiles ekonomi

PRIS: 8 kr

Beställ genom att betala in stålarna på postgiro 87 99 69 - 4 *Rådamakt* Box 31 102, 400 32 GÖTEBORG 31

Redaktionens nya adress:

Tidningen ArbetarMakt
Box 31 102
400 32 Göteborg 31